

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Ruimtelijke Ordening

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door de heer Dirk Van Mechelen,
Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening,
Wetenschappen en Technologische Innovatie

INHOUD

	Blz.
A. Missie en Visie	4
1. Missie	4
2. Visie	6
2.1. Algemeen	6
2.2. Uitgangspunten Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)	7
2.3. Taken van de Vlaamse overheid	8
B. Fundamentele betrachtingen in functie van het realiseren van de missie en de visie uit de beleidsnota	9
1. Op drie sporen werken aan planning op Vlaams niveau	9
1.1. De herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) op drie sporen	9
1.2. Lopende herziening RSV ter oplossing van specifieke knelpunten inzake wonen en werken (RSV – wonen & werken)	9
1.3. Algemene evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV-bis)	10
1.4. Voorbereiding hernieuwd Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in 2007 (RSV II)	10
2. Het versneld operationaliseren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	11
2.1. Planningsprocessen als voorbereiding van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen in navolging van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)	11
2.2. Stand van zaken aanbodbeleid voor economische activiteiten en Actieplan Bedrijventerreinen	18
2.3. Aanpakken van strategische projecten op Vlaams niveau	23
2.4. Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen geïnitieerd vanuit andere beleidsdomeinen en processen	23
2.5. Het op een planmatige en procesmatige manier oplossen van knelpunten en dringende ruimtelijke behoeften op Vlaams niveau	25
2.6. Het opmaken van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	27
3. Het opvolgen van de planningsprocessen in andere beleidsdomeinen	28
3.1. Het economisch beleid	28
3.2. De oppervlakedelfstoffenplannen	29
3.3. De strategische plannen voor de zeehavens	29
3.4. Mobiliteitsbeleid	31
3.5. Integraal waterbeheer	31
3.6. Erfgoedlandschappen	33
3.7. Het Vlaams Golfmemorandum : Multifunctionele zones voor niet lawaaierige buitensporten	34
3.8. Multifunctionele zones voor lawaaierige buitensporten	35

4. Goede relaties opbouwen met partners op federaal en Europees niveau	37
4.1. Transnationale en grensoverschrijdende planningsinitiatieven	37
4.2. Omzetten Europese regelgeving	38
5. Het invoeren van het nieuwe decreet ruimtelijke ordening op drie bestuursniveaus	39
5.1. Een geleidelijke vermindering van de rol van het Vlaamse Gewest naar gemeenten toe : subsidiariteit in de praktijk brengen	39
5.2. Een verdere begeleiding van de provincies in hun ruimtelijk beleid vanuit samenwerking en eigen verantwoordelijkheid	40
5.3. Opvolgen van de voorwaarden voor gemeentelijke autonomie inzake vergunnen .	41
5.4. Evaluatie van de opdrachten van planologisch en stedenbouwkundig ambtenaar .	42
5.5. Financiële tegemoetkomingen aan gemeenten voor het voeren van een ruimtelijk beleid	42
5.6. Stand van zaken procoro/gecoro	43
6. Vorm geven aan de overgangperiode inzake het vergunningenbeleid op Vlaams niveau	45
6.1. Het verder beperken van de afleveringstermijn van vergunningen	45
7. Een grond- en pandenbeleid uitwerken in functie van het voeren van een ruimtelijk beleid conform het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	50
7.1. De opmaak van het grondbeleidsplan	50
7.2. Inventaris onbebouwde percelen	50
7.3. Ondersteuning strategische projecten	51
7.4. Vernieuwingsprojecten voor leegstaande/verwaarloosde bedrijfsruimten	52
8. Het handhavingsbeleid	53
8.1. Installatie van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid (HRH)	53
8.2. Implementatie van het wijzigingsdecreet van 4 juli 2003	53
8.3. Handhavingsbeleid ten aanzien van WE-verblijven	54
8.4. Vlaams Gewest en gemeenten : partners in handhaving	54
9. Thematische klemtonen	55
9.1. Aandacht voor dichter wonen en kwalitatief verkavelen	55
9.2. Aanpak inplanting windturbines in Vlaanderen	56
9.3. Jeugd en ruimtelijke ordening	57
10. Samenvatting van de wijze waarop de Vlaamse regering en de minister van Ruimtelijke Ordening gevolg heeft gegeven aan het regeerakkoord en de beleidsnota, de resoluties en moties die door het Vlaams parlement zijn aangenomen en de aanbevelingen die werden geformuleerd door de Vlaamse Ombudsdienst	61
10.1. Stand van zaken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	61
10.2. Decreetwijzigingen 2003	64
10.3. Uitvoeringsbesluiten 2003	64
10.4. Resoluties en moties aangenomen door het Vlaams Parlement	64
10.5. Aanbevelingen Vlaamse Ombudsdienst	65
Lijst van figuren	68

A. Missie en Visie

1. Missie

Ieder jaar, uiterlijk bij de indiening van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting, dient ieder lid van de regering bij de voorzitter van het parlement een of meer beleidsbrieven in.

De beleidsbrief verschaft een stand van zaken inzake de uitvoering van de grote beleidsopties en concrete beleidsvoorstellen die in de Beleidsnota Ruimtelijke Ordening werden neergeschreven.

Op Vlaams niveau heeft het beleid inzake ruimtelijke ordening het volgende mandaat:

Het realiseren van een duurzame ruimtelijke ordening, die streeft naar een ontwikkelingsgerichte afstemming en integratie van de ruimtelijke aspecten van alle maatschappelijke activiteiten in Vlaanderen

Een duurzame ruimtelijke ordening is een ruimtelijke ordening die voorziet in de ruimtebehoeften van de huidige generatie zonder daarmee voor de toekomstige generaties de mogelijkheid in gevaar te brengen om ook in hun ruimtebehoeften te voorzien.

Met het begrip ontwikkelingsgericht wordt enerzijds bedoeld dat er niet ad-hoc, maar toekomstgericht wordt gewerkt met het oog op de realisatie van de gewenste ruimtelijke structuur en anderzijds de dynamiek van deze structuren. Ruimtelijke ordening streeft daarbij naar het verweven, integreren en afstemmen van alle ruimtelijke aspecten in het functioneren van de maatschappij.

Hieruit volgt dat het ruimtelijk beleid van de Vlaamse overheid zich richt tot de actieve actoren op de 3 gelijkwaardige bestuurlijke niveau's (gewest, provincie, gemeente), alle andere beleidsdomeinen, die activiteiten met ruimtelijke impact ontplooiën en iedere organisatie (particulier, groepering,...) die een activiteit met een ruimtelijke impact tot uitvoering wenst te brengen.

Uit dit beleidsveld vloeien zowel beleidsondersteunende, als beleidsuitvoerende taken voort, welke niet los van elkaar kunnen worden gezien.

Concreet hebben we het dan over een plannings-, uitvoerende, grondbeleidvoerende, begeleidende, vergunningverlenende, toezichthoudende en handavingsopdracht.

De planningsopdracht schept de mogelijkheid om gewenste doelstellingen voor te bereiden, te onderzoeken en ze te toetsen aan de voorhanden zijnde middelen. Ruimtelijke planning is een continu en dynamisch proces van visie- en beleidsvorming met betrekking tot de kwalitatieve invulling van de ruimte.

Het bepaalt welke ruimtelijke opties worden vooropgesteld en op welke wijze deze ruimtelijke opties worden afgewogen vanuit een ruimtelijke visie op het betrokken gebied met een streven naar ruimtelijke kwaliteit en met een gerichtheid op uitvoering.

De uitvoerende opdracht heeft betrekking op het actief handelen op uitvoering en omvat het bestemmen en inrichten van gronden en gebouwen in aanlegplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen of andere planningsinstrumenten. De grondbeleidvoerende opdracht omvat het actief optreden van de overheid om door een geheel van maatregelen de meest geschikte gronden en panden op het gepaste ogenblik tegen billijke voorwaarden ter beschikking te stellen aan diegenen, die er de vanuit ruimtelijk en maatschappelijk oogpunt meest opportune bestemming willen verwezenlijken.

Het verschaffen van stimulansen en ondersteuning aan de andere beleidsdomeinen en de provincie- en gemeentebesturen om een wederzijdse afstemming te bereiken en de vooropgestelde ruimtelijke doelstellingen en opties effectief te realiseren, behoort dan weer tot de begeleidende opdracht. Subsidiariteit en responsabilisering zijn hierbij belangrijk. Steunende op het Regeerakkoord moet de beslissingsbevoegdheid maximaal bij het daartoe meest geëigende niveau berusten.

De vooropgestelde bestemming en inrichting wordt ingevuld door het geven van toestemming voor het ontplooiën van initiatieven met een ruimtelijke impact (vergunningverlenende opdracht). Dit gebeurt voornamelijk door het verlenen van stedenbouwkundige en verkavelingsvergunningen.

Finaal wordt er inzake de toezichthoudende en de handavingsopdracht gewaakt over het correct uitvoeren van alle activiteiten met een ruimtelijke impact. Naast het vaststellen van een overtreding neemt de overheid de gepaste maatregelen voor de uitvoering van sancties die aan de overtreding verbonden zijn.

2. Visie

2.1. Algemeen

De visie volgt als antwoord op de vragen ‘wat willen we bereiken?’, ‘welke rol willen we spelen ten aanzien van de andere actoren?’ en ‘welke waarden en principes staan voorop?’.

Ze wordt geformuleerd als volgt :

Een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, die gebaseerd is op ruimtelijke draagkracht en een permanent streven naar ruimtelijke kwaliteit, conform de methodiek van dynamische structuurplanning en de principes van subsidiariteit, en die rekening houdt met de ontwikkelingen in andere beleidsdomeinen (economie, milieu, werkgelegenheid,...). Dit impliceert een streven naar integrale kwaliteitszorg met een ruimtelijke, economische, sociale en ecologische dimensie.

Een duurzame ruimtelijke ontwikkeling is een ruimtelijke ontwikkeling, gebaseerd op draagkracht en kwaliteit voor de vrijwaring van een leefbare ruimte voor de huidige generaties, zonder de aanspraken van de toekomstige generatie te hypothekeren. Gezien de beperkte ruimte kan multifunctionaliteit een belangrijke denkpiste vormen. Meervoudig ruimtegebruik zal dan ook verder worden onderzocht.

Structuurplanning vormt daartoe een dynamisch en continu proces van visie- en beleidsvoorbereiding met betrekking tot de kwaliteit van de ruimte en de realisatie ervan.

Het subsidiariteitsbeginsel houdt in dat elke inzake ruimtelijke ordening bevoegde overheid zich bezighoudt met die materies, die geëigend zijn om op het bewuste niveau te worden geregeld zodat de beslissing wordt genomen op het meest geschikte niveau. Dit is tevens een krachtlijn in het Regeerakkoord. Een hoger niveau treedt slechts op voorzover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door het lager niveau kunnen worden verwezenlijkt. Subsidiariteit vereist vertrouwen, respect en gelijkwaardigheid en kan niet binnen een vloed aan overregulering van planning en toezicht. Het beleid van de lagere besturen dient echter wel steeds te passen binnen de contouren van of een verfijning te zijn van het beleid van het hogere niveau.

Integrale kwaliteitszorg is de zorg voor een samenhangend en functioneel procesverloop, dat ook de ontwikkelingen in andere beleidsdomeinen in rekening brengt.

2.2. Uitgangspunten Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)

In functie van onder andere de rechtszekerheid voor de burgers dringt zich een versnelde uitvoering van de principes van het RSV op. De langetermijnvisie van het RSV streeft daarbij naar een duidelijke openheid en stedelijkheid door zich te steunen op vier uitgangspunten.

- Ten eerste is er *de selectieve uitbouw* van de stedelijke gebieden, het *gericht verweven en bundelen* van functies en voorzieningen, waaronder economische activiteiten.
- Verder is het belangrijk dat *de eigenheid van buitengebied* behouden blijft, maar dat er prikkels komen ter versterking van bepaalde maatschappelijke activiteiten.
Specifiek kan hierbij onder andere worden gedacht aan een bundeling van wonen en werken in de kernen van het buitengebied.
- *Economische activiteiten* moeten bij voorkeur worden geconcentreerd op die plaatsen, die deel uitmaken van de gewenste economische structuur in Vlaanderen, waarbij de poorten fungeren als motor voor de ontwikkeling.
- Daarnaast is het wenselijk dat de (vaak bestaande) *verkeers- en vervoersinfrastructuur* wordt geoptimaliseerd, als bindteken en als basis voor locatie van activiteiten. Aandachtspunten zijn de verkeersveiligheid, de multimodaliteit,...

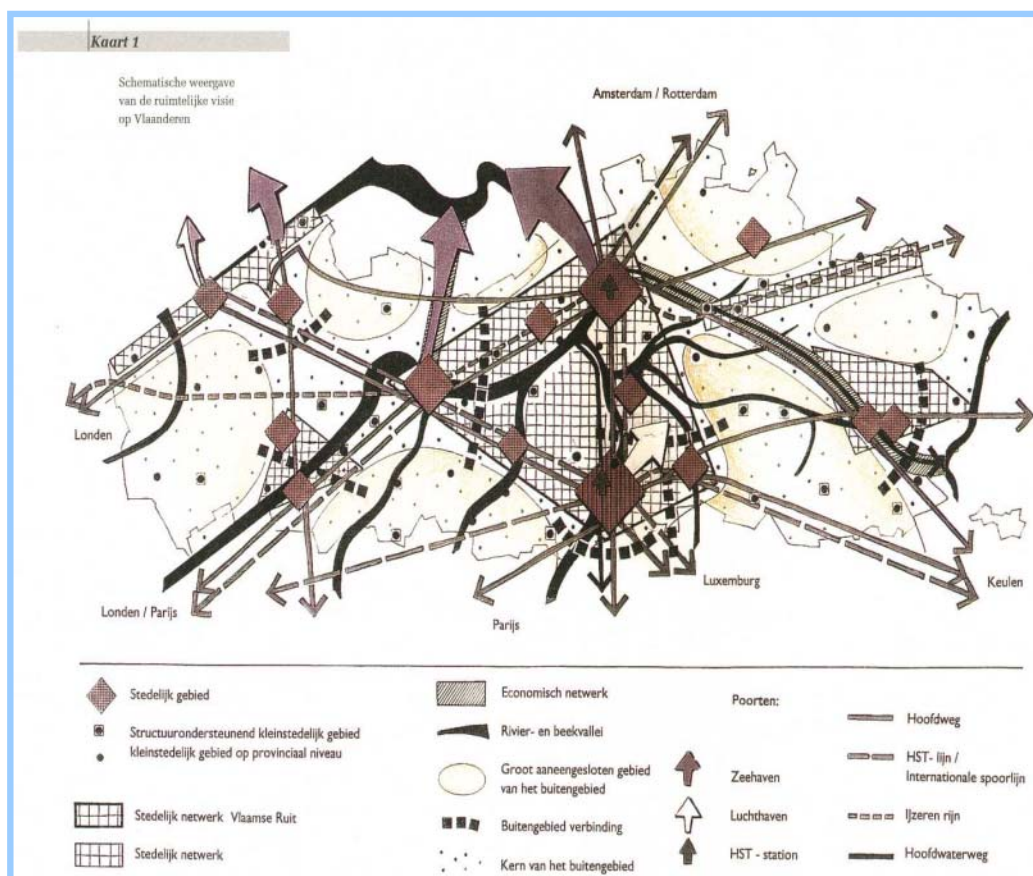

Fig 1: Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (bron: AROHM)

2.3. Taken van de Vlaamse overheid

In het RSV zijn hierbij belangrijke taken weggelegd voor de Vlaamse overheid :

- de selectie en afbakening van stedelijke gebieden; de differentiatie en verbetering van de woningvoorraad; het versterken van de multifunctionaliteit;
- afbakening en ontwikkelingsperspectieven voor de economische structuur;
- afbakening en ontwikkelingsperspectieven voor de natuurlijke structuur;
- afbakening en ontwikkelingsperspectieven voor de agrarische structuur.

In de ruimteboekhouding van het RSV waren tegen 2007 uitbreidingen gewenst van circa 7.000 ha. extra voor bedrijventerreinen, 10.000 ha. extra voor bosgebied of bosuitbreidingsgebieden en 38.000 ha. extra voor reservaat en natuurgebied.

Deze kwantitatieve opties worden momenteel vertaald in oppervlaktewijzigingen van bestemmingen.

De echte implementatie van het RSV vergt echter een grootschalige operatie.

Het Vlaamse Gewest bereidt thematisch gerichte ruimtelijke uitvoeringsplannen voor met betrekking tot o.a. de afbakening van de stedelijke gebieden en de bedrijventerreinen van bovengemeentelijk belang, waarvan de afbakening in het RSV is toegewezen aan het Gewest, de zeehavengebieden, de stationsomgevingen van gewestelijk belang, de luchthavengebieden van gewestelijk belang en de logistieke parken van gewestelijk belang. Verder de afbakening van de gebieden voor de landbouw, natuur en bos van gewestelijk belang en ook de lijninfrastructuren van gewestelijk belang.

Bij het uitoefenen van deze rol staan fundamentele waarden en principes voorop. Deze hebben in de eerste plaats te maken met het respect voor het subsidiariteitsprincipe en de eigen relatieve autonomie in het voeren van een ruimtelijk ordeningsbeleid op provinciaal en gemeentelijk niveau. Ook de gelijke afweging van de ruimtebehoeften van alle maatschappelijke activiteiten op een gelijkwaardige manier is essentieel.

Het beleid inzake ruimtelijke ordening vervult daarbij een coördinerende, maar ook een begeleidende en een ondersteunende rol tot het verschaffen van een ruimtelijk kader en een maatschappelijk draagvlak voor het provinciaal en gemeentelijk beleid terzake.

De nadruk in het ruimtelijk beleid verschuift in de richting van het actief, proces- en projectmatig benaderen, anticiperen of sturen van maatschappelijke dynamieken en/of problematieken en hun ruimtelijke impact, waarbij ook andere aspecten dan de loutere bestemming in de wetgeving moet worden opgenomen. Het dynamisch karakter speelt hierbij een rol van betekenis.

Op provinciaal en lokaal vlak is er nood aan beheersovereenkomsten met de provincies en gemeenten voor het sturen van deze ruimtelijke dynamieken, waarvoor vandaag de dag nog geen pasklaar antwoord voorhanden is.

B. Fundamentele betrachtingen in functie van het realiseren van de missie en de visie uit de beleidsnota

Op 21 juni 2002 heeft de Vlaamse regering een synthesenota over de prioriteiten inzake leefmilieu en ruimtelijke ordening goedgekeurd. Deze beleidsbrief koppelt deze prioriteiten van het zgn. "Zomerakkoord" terug met het geheel van het ruimtelijk beleid. Het Zomerakkoord 2002 bepaalt actuele prioriteiten, deze beleidsbrief gaat daarom ook in op de lopende planningsprocessen en activiteiten.

1. Op drie sporen werken aan planning op Vlaams niveau

1.1. De herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) op drie sporen

Zoals bepaald is in het Regeerakkoord en bevestigd werd in het Zomerakkoord 2002 blijven de principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen het uitgangspunt van het regeringsbeleid. De maatregelen voor een versnelde aanpak van de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden in punt 2 besproken.

Volgens het Zomerakkoord 2002 moet het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen het dynamisch en evolutief instrument worden dat beoogd werd en dat de overheid toelaat, op basis van de principes die behouden blijven, de ruimte in Vlaanderen goed te ordenen.

De herziening van het RSV wordt stapsgewijs en weloverwogen aangepakt.

Er is inmiddels in de loop van 2003 werk gemaakt van het formuleren van oplossingsrichtingen voor de problematiek rond wonen en werken (*RSV-wonen & werken-lopende herziening*). Daarnaast zal er tevens een algemene evaluatie van het bestaande RSV doorgevoerd worden (*RSV-bis*). Finaal werd er in 2003 verder getimmerd aan de uitwerking van het *RSV II*. Er wordt geopteerd voor een gefaseerd voorbereid met tussentijdse evaluatiemomenten die dan resulteren in een bijgesteld Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

1.2. Lopende herziening RSV ter oplossing van specifieke knelpunten inzake wonen en werken (RSV - wonen & werken)

Op 4 augustus 2003 is het openbaar onderzoek voor de partiële herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen afgerond. Na advies van Vlacoro kan de regering een beslissing nemen en moeten de bindende bepalingen ter goedkeuring aan het parlement worden voorgelegd. Het partieel herziene RSV zou dan rond de jaarwisseling van kracht zijn.

1.3. Algemene evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV-bis)

Het tweede spoor van een algemene evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op basis van de doorwerking ervan bij andere beleidsniveaus en beleidsdomeinen, op basis van de ervaringen van planningsprocessen op Vlaams niveau en bestaande studies is eveneens in voorbereiding.

Deze evaluatie kan eveneens resulteren in een bijstelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Het gaat hier veeleer om een verdere concrete uitwerking van de fundamentele uitgangspunten van het RSV en niet om de concepten op zich.

In december 2002 zijn alle ministers gevraagd op basis van een eerste screening voorstellen en standpunten met betrekking tot dit tweede spoor te formuleren.

Dit jaar nog zal een beslissing worden genomen op welke wijze het tweede spoor verder wordt ingevuld.

1.4. Voorbereiding hernieuwd Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in 2007 (RSV II)

De herziening van het RSV tegen 2007 wordt intens voorbereid op basis van een wetenschappelijke evaluatie. Hiertoe worden de uitgangspunten voor het RSV II verkend, worden fundamentele beleidsalternatieven uitgewerkt zodat tegen 2007 een beslissing kan worden genomen over een RSV II.

Het RSV II is een strategisch beleidsdocument op Vlaams niveau met betrekking tot de ruimte. Op basis van de beleidsvragen die op de agenda van de regering komen, moet het een flexibel afwegingskader aanbieden, waarbinnen een evenwichtige besluitvorming kan tot stand komen.

De beleidsbeslissingen die hieruit voortvloeien moeten op een efficiënte en effectieve wijze in uitvoering kunnen worden gebracht.

Momenteel worden voorbereidende werkzaamheden getroffen in functie van het op punt stellen van het plan van aanpak waarin de inhoudelijke en procedurele krijtlijnen voor de algehele evaluatie en herziening worden geformuleerd.

Voor de studies ter voorbereiding van de opmaak van RSV II, onder andere stedelijke gebieden, open ruimte, mobiliteit,..., is een budget voorzien van 500.000 euro.

2. Het versneld operationaliseren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Eén van de kernelementen van het Regeerakkoord, alsook van het Zomerakkoord 2002, betreft het versneld uitvoeren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Gezien het op kruissnelheid brengen van de operationalisering van het RSV heel wat extra taken met zich brengt, is in 2003 o.a. geïnvesteerd in de noodzakelijke versterking van het personeelsbestand. Begin 2003 zijn een 10-tal medewerkers in vast dienstverband getreden. Momenteel werken ze nog onder begeleiding van meer ervaren ambtenaren, zodat ze op korte termijn volwaardig kunnen worden ingezet. Daarnaast zijn tot op heden 7 vacatures ingevuld met contractuelen en lopen er nog een aantal selectieprocedures met het oog op het recruterende van specialisten.

2.1. Planningsprocessen als voorbereiding van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen in navolging van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)

Conform het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is voor specifieke uitvoeringsacties een planningsproces vereist, dat geldt als voorbereiding van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze processen zijn essentieel voor een goede visievorming. Bij deze processen wordt een ruime betrokkenheid van diverse partners voorzien zodat de visievorming ook ruim wordt gedragen. Op deze manier verhoogt de kans op effectieve uitvoering van de voorstellen.

De dringende behoefte aan bijkomende bedrijventerreinen en het bestaan van consensusgebieden van de natuurlijke structuur is in het Zomerakkoord 2002 de basis geweest voor het formuleren van het principe dat gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen kunnen worden opgemaakt, voorafgaand aan het afronden van het gehele planningsproces. Het betreft dan gebieden waarover binnen het lopende proces consensus bestaat (consensusgebieden).

2.1.1. Afbakeningsprocessen van de groot- en regionaalstedelijke gebieden en voorafnames

a) Planningsprocessen

De afbakeningsprocessen voor groot- en regionaalstedelijke gebieden worden opgevat als open planningsprocessen met diverse partners van de verschillende beleidsniveaus en maatschappelijke geledingen. Het zoeken naar de afbakening van het stedelijk gebied gaat gepaard met discussie over het invullen van de taakstellingen inzake bijkomende woningen en bijkomende bedrijventerreinen en belangrijke grensstellende elementen vanuit het buitengebied. Omwille van de kwaliteit en de leefbaarheid van de stedelijke gebieden wordt er tijdens de processen ook gezocht naar 'groen' in de vorm van stadsbossen, stedelijke natuurgebieden en randstedelijke groengebieden. Hieronder wordt een stand van zaken gegeven inzake afbakeningsprocessen op Vlaams niveau.

Stand van zaken afbakening	1 ^{ste} helft 2003	2 ^{de} helft 2003	1 ^{ste} helft 2004	2 ^{de} helft 2004
Definitief vastgesteld gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan	RSG Aalst		RSG Turnhout	RSG Kortrijk
Ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan	RSG Turnhout	RSG Kortrijk	GSG Gent RSG Oostende	RSG Mechelen RSG Sint Niklaas RSG Roeselare
Voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan	RSG Kortrijk	GSG Gent RSG Oostende	RSG Mechelen RSG Sint Niklaas RSG Roeselare	RSG Hasselt-Genk RSG Brugge
Fase van overleg en onderzoek	RSG Sint Niklaas RSG Roeselare RSG Brugge	RSG Roeselare RSG Brugge GSG Antwerpen	RSG Brugge GSG Antwerpen	GSG Antwerpen GSG Vlaams stedelijk gebied rond Brussel
Startfase	GSG Antwerpen		GSG Vlaams Stedelijk Gebied rond Brussel	

Tabel 1: Stand van zaken en prognoses van afbakeningsprocessen van de groot- en de regionaalstedelijke gebieden (bron: AROHM)

In juli 2003 werd het eerste gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het stedelijk gebied Aalst definitief goedgekeurd, nadat in 2002 het openbaar onderzoek werd gehouden. De goedkeuring van dit eerste gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor een afbakening van een stedelijk gebied is een belangrijke stap vooruit in de concrete uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen. Voor het eerst wordt op Vlaams niveau gewerkt met de mogelijkheid om een onteigeningsplan toe te voegen aan een ruimtelijk uitvoeringsplan en met het voorkeurecht. Bij de voorbereiding van volgende gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen zal zeker geput kunnen worden uit deze ervaring.

Het ontwerp gewestelijk RUP voor de afbakening van het stedelijk gebied Turnhout werd voorlopig vastgesteld op 16 mei 2003. Het openbaar onderzoek wordt afgerond op 16 oktober 2003. Er wordt verwacht dat het plan in het voorjaar van 2004 definitief kan worden vastgesteld.

Over het voorontwerp gewestelijk RUP voor de afbakening van het stedelijk gebied Kortrijk werd in juli 2003 een plenaire vergadering gehouden. Er wordt verwacht dat het plan in het najaar van 2004 definitief kan worden vastgesteld.

In het najaar 2003 zullen de voorontwerpen van gewestelijke RUP's voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Gent en het regionaalstedelijk gebied Oostende in procedure worden gebracht.

In 2004 volgen dan de RUP's voor de afbakeningsprocessen Mechelen, Sint-Niklaas en Roeselare en wellicht ook deze van Hasselt-Genk en Brugge.

Het afbakeningsproces voor het regionaalstedelijk gebied Leuven is momenteel opgeschort omwille van een gebrek aan consensus over de hypothese van gewenste ruimtelijke structuur.

Een belangrijk proces dat momenteel loopt, is dat van het grootstedelijk gebied Antwerpen. Conform het Zomerakkoord 2002, zal er voor projecten waarover binnen het proces een ruime consensus bestaat tussen de betrokken partners via voorafnames worden gezorgd voor een snelle realisatie.

Dit najaar wordt ook het laatste afbakeningsproces, met name voor het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel, aanbesteed. Hiervoor is gezien de complexiteit een aanzienlijk budget voorzien in de begroting 2003 (800.000 euro).

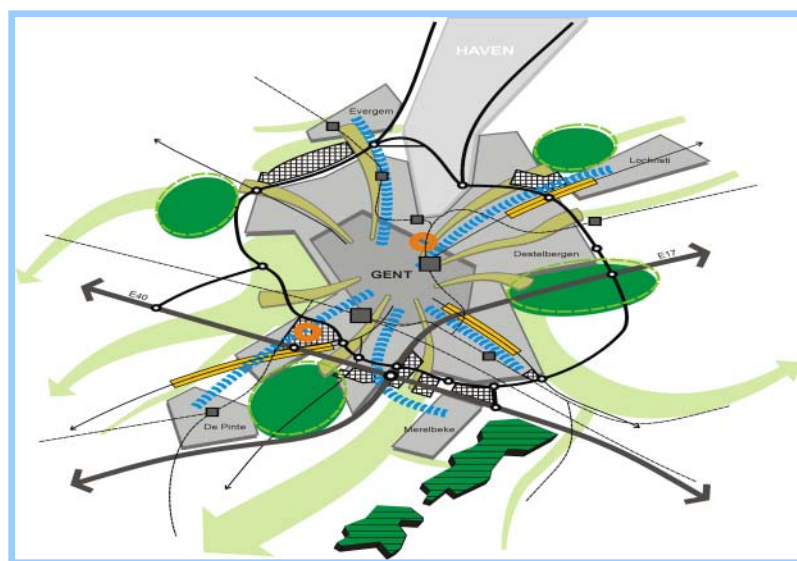

Fig. 2: Hypothese gewenste ruimtelijke structuur regionaalstedelijk gebied Gent (bron: AROHM)

b) Voorafnames

In uitvoering van het Zomerakkoord 2002 zijn er voor bepaalde bedrijventerreinen waarover binnen lopende afbakeningsprocessen consensus bestaat, deelprocessen opgestart. Op die manier wordt vermeden dat in bepaalde gebieden een acuut tekort aan bedrijventerreinen ontstaat omwille van de duurtijd van een afbakeningsproces. Het betreft o.a. volgende deelprocessen die recent werden opgestart:

- RUP Chartreuze voor hoogwaardige en innovatieve diensten als voorafname op de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Brugge (15 ha bedrijventerrein en minimaal 15 ha groenvoorzieningen);
- RUP Leuven-Noord als voorafname op de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Leuven.

Ook in het kader van de afbakeningsprocessen voor het grootstedelijk gebied Antwerpen (luchthavengebied Deurne) en het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel zal deze mogelijkheid ten volle worden benut.

c) Uitvoeringsgerichte projecten

Uit de afgeronde of lopende afbakeningsprocessen komen steeds meer vragen naar studies ter voorbereiding van complexe uitvoeringsgerichte projecten. Het betreft bijvoorbeeld stationsomgevingen met hoge potenties.

Dit soort gebieden zijn vaak een belangrijke hefboom voor het te voeren stedelijk beleid. Zo werd dit jaar een studie afgerond, waarin een ontwikkelingsstrategie voor de Arsenaalsite in Mechelen werd uitgewerkt.

Ook uit lopende afbakeningsprocessen, zoals bijvoorbeeld het grootstedelijk gebied Antwerpen of het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel, zullen waarschijnlijk dergelijke projecten voortvloeien.

Voor dit soort pragmatische studies heb ik in de begroting van 2004 een totaalbudget van 95.000 euro voorzien.

d) Stedelijke netwerken

Naast de afbakeningsprocessen voor de groot- en regionaalstedelijke gebieden, is ook de visievorming over stedelijke netwerken van Vlaams en internationaal niveau van belang. Hiervoor heb ik in de begroting van 2004 een budget van 80.000 euro voorzien.

2.1.2. Visievorming over het economisch netwerk van het Albertkanaal (ENA)

Het plannings- en overlegproces voor de nadere uitwerking van het economisch netwerk Albertkanaal (ENA) is binnen het voorziene tijdsschema gebleven en wordt in het najaar van 2003 afgerond. Een zeer performante stuurgroep, bestaande uit de belangrijkste stakeholders op Vlaams niveau, heeft dit proces op een efficiënte wijze gestuurd.

De finaliteit van dit proces bestond erin om een ruimtelijk-economische visie te ontwikkelen voor het ganse gebied langs de bundel van infrastructuren E313-Albertkanaal in functie van het voeren van een gedifferentieerd aanbodbeleid aan bedrijventerreinen op Vlaams niveau.

Het kader hierbij wordt gevormd door de mogelijkheden om ruimtelijk-economische netwerkvorming te stimuleren. In functie hiervan worden plaats en rol aangeduid van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen.

Hieronder wordt een synthese gegeven van de gewenste ruimtelijke structuur voor het ganse onderzochte gebied.

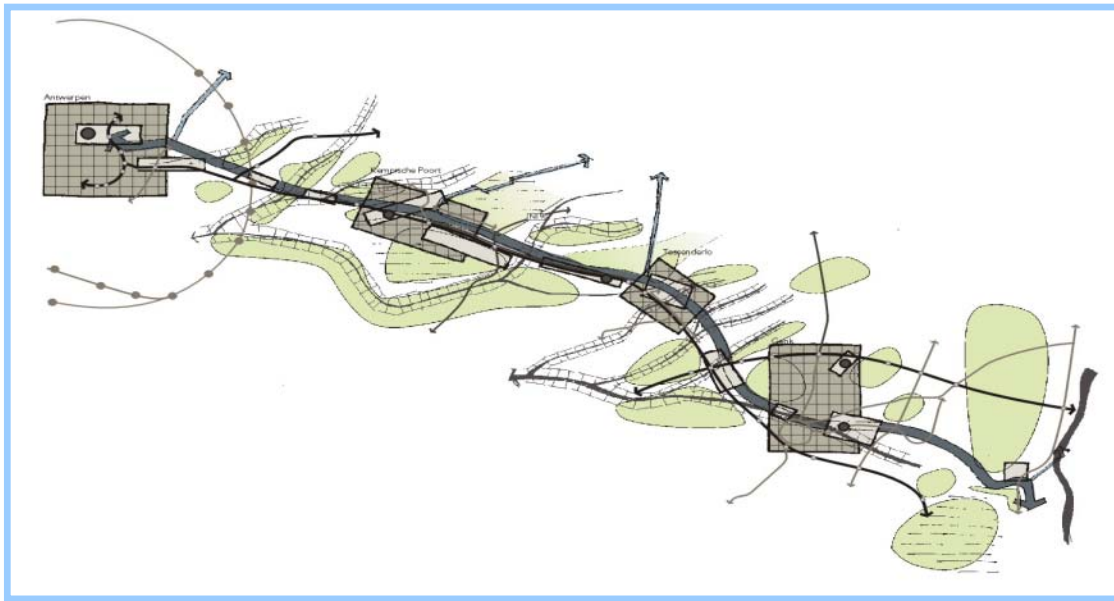

Fig. 3: Het economisch netwerk van het Albertkanaal (bron: AROHM)

Voor de nadere uitwerking van deze visie wordt gewerkt met een viertal deelruimten: Antwerps Poortgebied, Netebekken, West-Limburg en Limburgs Poortgebied.

Voor de deelruimte Netebekken werd binnen de stuurgroep een consensus gevonden over nieuw te ontwikkelen terreinen. Na besluitvorming door de Vlaamse regering, zal worden gezorgd voor een snelle realisatie op het terrein. Op die manier kan op korte termijn een bijkomend aanbod van circa verschillende honderden hectare worden gerealiseerd.

Ook in de andere deelruimten van het economisch netwerk Albertkanaal zijn ruime potenties voor bijkomende bedrijventerreinen beschikbaar.

In het kader van het duurzaamheidsbeginsel dient echter niet alle aandacht naar 'greenfields' te gaan. De stuurgroep besteedde terecht in het ganse proces ook bijzondere aandacht aan herstructurering en optimaal gebruik van bestaande bedrijventerreinen. Deze vraag kwam duidelijk naar voor uit het ganse proces. In het kader van dit proces is hieraan een concreet actieprogramma gekoppeld, waarin verantwoordelijke partners als trekkers worden aangeduid.

2.1.3. Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur.

De Vlaamse regering besliste op 7 december 2001 de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur uit te voeren in twee fasen.

In de *eerste fase* wordt gewerkt op twee sporen:

- spoor decreet natuurbehoud: afbakening van grote eenheden natuur en grote eenheden natuur in ontwikkeling volgens de procedure voorzien in het decreet natuurbehoud, binnen gebieden van de gewenste natuur- en bosstructuur die niet gevraagd worden in de gewenste agrarische structuur (zgn. "consensusgebieden"). Hiervoor stelde de Vlaamse regering reeds een definitief afbakeningsplan vast;
- spoor decreet ruimtelijke ordening: opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor bestemmingswijzigingen van agrarisch gebied naar natuurgebied of omgekeerd binnen de consensusgebieden. In dat kader werd de decretale procedure voor 34 ruimtelijke uitvoeringsplannen opgestart.

In een tweede fase wordt de resterende oppervlakte van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur afgebakend in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen op basis van gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visies.

a) Tussentijdse evaluatie

Naar aanleiding van de bezwaren tegen het door de Vlaamse overheid gevoerde proces uitgebracht door gemeenten, provincies, andere administraties en instanties op de plenaire vergaderingen voor de eerste 34 gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur, is het aangewezen de werkwijze zoals vastgelegd in eerdere beslissingen van de Vlaamse regering van 7 december 2001 en 19 juli 2002 te evalueren en bij te sturen. Vooral de noodzaak aan voorafgaandelijk overleg met gemeenten en provincies is essentieel, alsook een perceptie op de totaliteit van de afbakening van de natuur- én landbouwgebieden.

Om het verder verloop van dit afbakeningsproces niet verder te hypothekeren worden er geen nieuwe procedures voor ruimtelijke uitvoeringsplannen meer opgestart volgens de werkwijze van de eerste fase. De 34 reeds lopende procedures voor de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen worden, voor zover er een consensus kan worden bereikt met de lokale actoren, afgewerkt.

Voor de planvoorstellen waarvoor geen akkoord werd bereikt, wordt de procedure stopgezet. Op die manier wordt in de eerste fase alsnog ca. 2.500 ha bijkomende natuurgebied definitief vastgesteld.

b) Naar een meer procesgerichte aanpak

Een bijgestuurd plan van aanpak stapt van een eerder productgerichte aanpak (i.e. op korte termijn bestemmingswijzigingen doorvoeren op basis van interne werkkaarten) over op een meer procesgerichte aanpak (i.e. via overleg met alle actoren komen tot een maatschappelijk gedragen ruimtelijke visie op natuur, bos én landbouw). Hiervoor is een budget voor procesbegeleiding ingeschreven in de begroting 2004 (80.000 euro). Met deze manier van werken geeft de Vlaamse regering gevolg aan de inhoudelijke bezwaren die tot nu toe over het afbakeningsproces werden geformuleerd. Het planproces voor de tweede fase, zoals reeds uitgewerkt in de beslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2002, wordt daarom onmiddellijk opgestart.

De inhoudelijke elementen voor de *tweede fase* van het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur zijn:

- Vormen van een ruimtelijke visie op de structuurbepalende elementen van het buitengebied van Vlaams niveau voor een ruimtelijk begrensd deelgebied. Voor ieder deelgebied wordt een administratie-overschrijdend projectteam samengesteld dat verantwoordelijk is voor de opmaak van de ruimtelijke visie.
- Overleggen met gemeenten, provincies en belangorganisaties om een maatschappelijk draagvlak te creëren voor de ruimtelijke visie. De lokale besturen en belangenorganisaties kunnen vanuit de eigen terreinkennis, ruimtelijke inzichten en beleidsdocumenten voorstellen formuleren tot bijsturing of verfijning van de ruimtelijke visie. Afhankelijk van de complexiteit van de regio en de mogelijke knelpunten op het terrein zal er meer of minder tijd moeten worden uitgetrokken voor overleg met de verschillende betrokken instanties.
- Selecteren van actiegebieden waar via gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen uitvoering wordt gegeven aan deze ruimtelijke visie door het afbakenen van grote eenheden natuur, grote eenheden natuur in ontwikkeling, natuurverwevingsgebieden, de bosuitbreidingsgebieden en de gebieden van de agrarische structuur.

Er werden vijftien buitengebiedregio's onderscheiden op basis van de gewenste ruimtelijke structuur voor het buitengebied uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

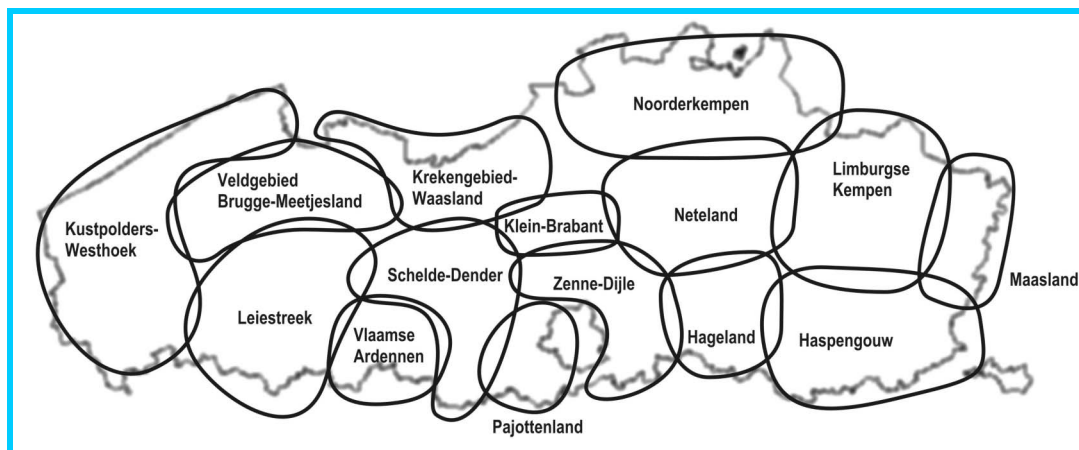

Fig. 4: Indicatieve kaart van de buitengebiedregio's voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (versie juli 2003 – bron: AROHM)

Het planningsproces wordt opgestart voor vijf regio's, verspreid over de vijf provincies. Er wordt getracht om binnen elk van deze vijf regio's op korte termijn één of meerdere actiegebieden te selecteren waarvoor er reeds een maatschappelijk draagvlak bestaat om tot de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan over te gaan. Een actiegebied wordt gedefinieerd als een ruimtelijk samenhangend gebied waarover in zijn totaliteit een uitspraak kan worden gedaan over de afbakening van natuur-, bos- én landbouwgebieden.

Op die manier kan de continuïteit in het afbakeningsproces en het planningsbeleid voor het buitengebied gegarandeerd blijven en kunnen een aantal resultaten van de werkzaamheden in de eerste fase worden gevalideerd.

2.2. Stand van zaken aanbodbeleid voor economische activiteiten en Actieplan Bedrijventerreinen

Het ruimtelijk beleid inzake economische activiteiten is geënt op twee pijlers: enerzijds het aanbodbeleid t.a.v. bedrijventerreinen, anderzijds het beleid t.a.v. economische activiteiten die verweven voorkomen met andere functies.

2.2.1. Aanbodbeleid Bedrijventerreinen

Het gevoerde aanbodbeleid inzake bedrijventerreinen op Vlaams niveau heeft tot doel een kwalitatief en gedifferentieerd aanbod te realiseren voor niet-verweefbare bedrijfsactiviteiten.

Dit beleid is gebaseerd op het principe van gedeconcentreerde bundeling. Op die manier wordt de bestaande bundeling in economische knooppunten en poorten behouden en waar mogelijk versterkt. Anderzijds dienen ook voldoende ontwikkelingspotenties geboden te worden aan de plattelandseconomie, waar provincies en gemeenten een belangrijke taakstelling hebben.

De totale bijkomend te bestemmen oppervlakte aan bedrijventerreinen tot 2007 is in het RSV vastgelegd op 7.000 ha. Dit betreft een gezamenlijke taakstelling voor het Vlaams gewest, de provincies en de gemeenten. Kwantitatief vertaalt de hierboven besproken bevoegdheidsverdeling zich als volgt:

- Vlaams gewest: 4.100 ha;
- Provincies: 1.500 ha;
- Gemeenten: 1.400 ha.

Deze cijfers geven aan welk globaal aanbod door elk niveau gerealiseerd moet worden binnen de processen waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

De realisatie van de taken op Vlaams niveau gebeurt in hoofdzaak in uitvoering van de gebiedsgerichte afbakeningsprocessen van groot- en regionaalstedelijke gebieden en de nadere uitwerking van het economisch netwerk Albertkanaal. Hierin worden geschikte locaties voor bedrijventerreinen steeds afgewogen t.o.v. andere ruimte-aanspraken (wonen, open ruimte functies, lijninfrastructuur, ...). De mogelijkheden voor bijkomende economische activiteiten hangen bijgevolg af van de mate waarin in het specifieke gebied verantwoorde ruimtelijke potenties kunnen worden gevonden. Bovendien is veel afhankelijk van het soort bedrijvigheid dat in een bepaald gebied wordt gevraagd vanuit de markt. Zo is het bijvoorbeeld duidelijk dat de stedelijke gebieden Antwerpen, Mechelen, Leuven, Gent en het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel een belangrijke (maar niet exclusieve) rol te vervullen hebben in het opvangen van kantoren en kantoorachtige functies. In deze gebieden kan met een beperkt aanbod op strategische locaties (toplocaties) toch een sterke economische

impuls worden gerealiseerd. Op andere plaatsen (vb. economisch netwerk Albertkanaal) zijn er meer potenties voor ruimtebehoevende activiteiten.

2.2.2. Actieplan Bedrijventerreinen

Voor het Vlaams gewest gebeurt de monitoring van het aanbodbeleid in het kader van het Actieplan Bedrijventerreinen. Zowel in het Regeerakkoord als in het Zomerakkoord 2002 werd sterk de nadruk gelegd op een versnelde uitvoering van dit aanbodbeleid. Deze taak heeft bijgevolg de nodige prioriteit gekregen en is momenteel in volle uitvoering.

Het is mijn bedoeling om in de toekomst periodiek te rapporteren over de stand van zaken in dit actieplan. Hieruit zal blijken dat reeds heel wat voorbereidend werk is verricht; de resultaten hiervan zullen verordenend worden vastgelegd in ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Naast het aansnijden van nieuwe bedrijventerreinen (zgn. 'greenfieds'), is het essentieel om ook inspanningen te leveren om bestaande bedrijventerreinen welke om bepaalde redenen (tijdelijk) niet vermarkt kunnen worden terug in het economisch circuit te brengen. Deze dubbele strategie vormt de kern van het Actieplan Bedrijventerreinen en bouwt verder op het principe van een duurzame ruimtelijke ordening.

Zoals blijkt uit tabel 2 is de uitvoering van de meeste afbakeningsprocessen van Vlaams niveau momenteel ver gevorderd. De resultaten ervan kunnen in 2003 en 2004 worden vastgelegd in verordenende plannen. Daarnaast worden voor specifieke bedrijventerreinen (consensusgebieden) afzonderlijke deelprocessen opgestart, als voorafname op lopende processen.

Ook het proces voor de nadere uitwerking van het economisch netwerk Albertkanaal wordt in het najaar van 2003 afgerond. Er wordt gestreefd naar een snelle realisatie op het terrein.

Op Vlaams niveau wordt momenteel ook gewerkt aan de opmaak van strategische plannen voor de zeehavens. De resultaten van deze processen worden vastgelegd in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. In bepaalde strategische plannen wordt ervoor geopteerd om bepaalde bedrijventerreinen te ontwikkelen als een gewoon regionaal bedrijventerrein.

Tenslotte wordt op Vlaams niveau ook gewerkt aan oplossingen voor historisch gegroeide bedrijven in het buitengebied, die ook de nodige ruimtelijke zuurstof dienen te krijgen.

De stand van zaken van het Actieplan Bedrijventerreinen op Vlaams niveau geeft eind augustus 2003 volgend beeld:

Bijkomend aanbod te realiseren op Vlaams niveau in de periode 1994-2007	4.100 ha	
Aanbod op Vlaams niveau gerealiseerd in de periode 1994-2002 via gewestplan-wijzigingen en plannen van aanleg	723 ha ¹	Hier worden enkel de bestemmingswijzigingen verrekend in steden en gemeenten die behoren tot de bevoegdheid van het Vlaams gewest.
Aanbod gerealiseerd in goedgekeurde gewestelijke RUPs	124 ha	RUP afbakening Aalst
Aanbod RUPs in procedure	Circa 300 ha	RUP afbakening Turnhout RUP afbakening Kortrijk RUP Kievitplein (Antwerpen) RUP Broekooi (Asse) RUP Leuven-Noord
Aanbod RUPs in voorbereiding	Circa 360 ha	RUP afbakening Gent RUPs economisch netwerk Albertkanaal (Netebekken) RUP Chartreuze (Brugge) RUP Deurne luchthaven
Aanbod in (bijna) afgeronde processen	Circa 770 ha	RUP afbakening Mechelen RUP afbakening Oostende RUP afbakening Sint-Niklaas RUP afbakening Hasselt-Genk RUP afbakening Roeselare RUPs economisch netwerk Albertkanaal
Inschatting van aanbod te voorzien voor lokale initiatieven in groot- en regionaalstedelijke gebieden (exclusief lopende processen) en de gemeenten behorend tot het economisch netwerk Albertkanaal.	Circa 460 ha ²	Conform de opties van het RSV, worden lokale initiatieven in steden en gemeenten die behoren tot de bevoegdheid van het Vlaams gewest in mindering gebracht van het te realiseren aanbod op Vlaams niveau.

Tabel 2: Stand van zaken Actieplan Bedrijventerreinen (augustus 2003 – bron: AROHM)

¹ De plannen van aanleg van de provincie Vlaams-Brabant zijn in dit cijfer nog niet verrekend. Er wordt echter niet verwacht dat dit tot een grote wijziging zal leiden.

² Dit cijfer is een minimale inschatting. Waarschijnlijk zal dit cijfer oplopen naarmate de processen op gemeentelijk niveau vorderen.

Dit betekent dat een pakket van circa 1.360 ha overblijft. Dit pakket dient toegewezen te worden in het kader van volgende processen en projecten (steeds inclusief lokale initiatieven):

- lopende processen (regionaalstedelijk gebied Brugge en grootstedelijk gebied Antwerpen);
- op te starten processen (Vlaams stedelijk gebied rond Brussel);
- geschorste processen (regionaalstedelijke gebieden Leuven en Hasselt-Genk);
- reservepakket van circa 350 ha in het economisch netwerk Albertkanaal (pakket waarover in de stuurgroep nog geen consensus bestaat).

Het is evident dat in de fase van besluitvorming nog bijstellingen kunnen gebeuren gezien het indicatieve cijfers zijn. De juiste getallen kunnen vaak pas na de definitieve vaststelling correct worden bepaald. Het is echter nu reeds duidelijk dat belangrijke potenties voorhanden zijn in het economisch netwerk Albertkanaal.

Daarnaast wordt door het Vlaams gewest ook gewerkt aan oplossingen voor historisch gegroeide bedrijven. De RUPs voor de historisch gegroeide bedrijven Lotus Bakeries, Cordeel en Spano zijn goedgekeurd. Daarnaast worden de plannen voorbereid voor een achttal andere bedrijven.

Het aanbodbeleid op Vlaams niveau werkt ook op een tweede spoor. Door in te zetten op het versneld ontwikkelen van bestemde bedrijventerreinen, kan op korte termijn een aanzienlijke bijdrage geleverd worden aan het aanbodbeleid. Dit spoor wordt steeds belangrijker, mede in functie van het creëren van het nodige maatschappelijk draagvlak voor het bestemmen van nieuwe terreinen, alsmede uit het duurzaamheidsbeginsel.

De realisaties binnen dit tweede spoor hangen af van initiatieven die genomen worden door economische partners (uitvoerende partners zoals de gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen, intercommunales, private partners,...).

Succesvolle acties in dit kader zijn o.a. het urgentieproject, dat wordt gecoördineerd door de administratie economie. Voor bestemde terreinen, waar de ontwikkeling een knelpunt vormt, wordt er per terrein gezocht naar een concrete oplossing, met als doel om zo snel mogelijk tot een effectief aanbod te komen. Een stand van zaken (februari 2003) geeft volgend resultaat: voor circa 900 ha is het knelpunt opgelost; voor circa 500 ha zijn de stappen gekend om tot een oplossing te komen; voor circa 500 ha is het knelpunt op Vlaams niveau nog niet opgelost.

Ook het terug revitaliseren van verwaarloosde en/of leegstaande bedrijfsruimten is een niet te onderschatten taakstelling waar via de zgn. vernieuwingsprojecten ruim aandacht aan wordt besteed. Ook de potenties van 'brownfields' moeten optimaal ingeschat worden. Op andere plaatsen in deze Beleidsbrief wordt dit besproken.

Naast dit Actieplan Bedrijventerreinen op Vlaams niveau wordt het aanbodbeleid tevens geïmplementeerd door provincies en gemeenten. De uitvoeringsprogramma's van de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen lopen en boeken de eerste resultaten. Ook voor het recent goedgekeurde provinciaal structuurplan Limburg wordt binnenkort een uitvoeringsprogramma opgestart.

2.2.3. Beleid t.a.v. bestaande bedrijven buiten bedrijventerreinen

Naast de ruimte die exclusief voorbehouden wordt voor economische activiteiten op bedrijventerreinen, situeert een zeer aanzienlijk deel van de Vlaamse economie zich buiten een bedrijventerrein. Deze activiteiten komen verweven voor tussen andere functies (wonen, open ruimte functies, ...). Uit een studie van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE) blijkt dat bijna 80% van de bedrijfsvestigingen zich bevinden in het woongebied. Deze bedrijven vertegenwoordigen 61% van de werkgelegenheid en 45% van de toegevoegde waarde. In het agrarisch gebied bevinden zich 12.5% van de bedrijfsvestigingen (zogenaamde zonevreemde bedrijven).

Fundamenteel uitgangspunt voor bestaande bedrijven buiten bedrijventerreinen is het optimaal valoriseren van de ontwikkelingsperspectieven. De potenties hiertoe worden vooral bepaald door de aard en het karakter van het bedrijf zelf, alsook door de ruimtelijke draagkracht van de omgeving waarin het bedrijf is gevestigd.

Een belangrijke uitdaging voor de toekomst bestaat erin om deze verweving van economische activiteiten te blijven stimuleren en een werkbaar beleidskader aan te reiken. Voor specifieke ruimtelijke problematieken, met name uitbreidingen van zonevreemde bedrijven, werden hiervoor reeds verschillende belangrijke stappen gezet. Instrumenten zoals de opmaak van een sectoraal plan voor zonevreemde bedrijven (als voorafname op gemeentelijke planningsprocessen) of het instrument van het planologisch attest zijn hierbij essentieel. Hierbij wordt het algemeen kader op Vlaams niveau door het bevoegde planningsniveau vertaald naar een gebiedsspecifieke oplossing.

In het afgelopen werkingsjaar (september 2002 tot augustus 2003) werden 33 ministeriële besluiten goedgekeurd voor sectorale plannen zonevreemde bedrijven. Hierbij werd een oplossing geboden voor de dringende ruimtelijke problematieken van 214 bedrijven. In diezelfde periode werden 38 voorontwerpen voor sectorale plannen zonevreemde bedrijven ingediend. Hierin worden door de betrokken gemeenten oplossingen voorgesteld voor nog eens 300 bedrijven.

Daarnaast zijn tot op heden 56 procedures lopende of in voorbereiding voor een planologisch attest, conform de procedure voorzien in het decreet van 19 juli 2002. Beide instrumenten zijn ondertussen goed gekend en worden steeds vaker aangewend voor het verkrijgen van de broodnodige economische zuurstof.

2.3. Aanpakken van strategische projecten op Vlaams niveau

In de begroting 2004 wordt, net zoals in 2003, een budget opgenomen voor de subsidiëring van strategische projecten in uitvoering van (afgeronde) afbakeningsprocessen, teneinde uitvoering te geven aan de engagementen die op Vlaams niveau werden aangegaan. Het betreft concrete projecten die vernieuwend werken en worden gekenmerkt door een integrale aanpak, projecten die een impuls kunnen geven aan de concrete uitwerking van beleidsopties t.a.v. stedelijke gebieden. De subsidie die wordt gegeven vanuit ruimtelijke ordening heeft betrekking op het opzetten van een tijdelijke en specifieke projectorganisatie en de daarbij horende werkingskosten. Hiervoor is een totaalbudget van 372.000 euro voorzien.

2.4. Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen geïnitieerd vanuit andere beleidsdomeinen en processen

Strategische planningsprocessen voor de zeehavens en de opmaak van streefbeelden voor infrastructuur zijn in essentie planningsprocessen die worden aangestuurd vanuit andere initiatiefnemers dan ruimtelijke ordening. Zij verlopen elk op een eigen tempo.

Voor de voorstudies RUP's poorten en de verfijning van RVR/aanpassing plan-MER wordt € 250.000 uitgetrokken. Dit kadert in de uitvoering van een integraal beleid.

Van enkele belangrijke processen geef ik hier de stand van zaken.

2.4.1. Tweede Spoorontsluiting Antwerpen

Voor de ontsluiting van de zeehaven van Antwerpen is de tweede spoorontsluiting van essentieel belang. Parallel aan de opmaak van het voorontwerp werd op 1 januari 2002 gestart met een Milieu-Effectenrapport. Op 2 oktober 2002 vond de gebruikelijke vergadering plaats met alle betrokken instanties over de ontwerptekst. Naar aanleiding daarvan werden door de betrokken gemeentebesturen Wommelgem, Ranst en Lier opmerkingen geuit over de door de MER-deskundigen voorgestelde ligging in hoogte van de spoorlijn, meer specifiek ter hoogte van de kruising met de E 313 te Ranst en de kruising van de Netevallei in Lier. De MER-deskundigen stelden voor om de kruising met de E313 te Ranst bovengronds te laten gebeuren - in tegenstelling tot de BVR van 23 juni 2000 waar een ondergrondse kruising werd vastgelegd - en voor de kruising in Lier te kiezen voor een bovengrondse oplossing - in overeenstemming met de voormelde BVR.

Naar aanleiding van deze bezwaren vroeg de minister van Ruimtelijke Ordening de NMBS om, vooraleer verder te gaan met het MER, eerst een bijkomend haalbaarheidsonderzoek uit te voeren:

- naar alle mogelijke ondergrondse uitvoeringsmethodes voor de kruising met de E313 die de BVR van 23/06/00 respecteren én de grondwaterhuishouding van het gekruiste habitatrichtlijngebied "Muizenbos" niet aantasten;
- naar alle mogelijke oplossingen voor de kruising van de Netevallei in Lier.

De NMBS laat weten dat deze studie afgerond is en eerstdaags zal worden overgemaakt. De deelstudie van het MER “impact van de spoorlijn op de landbouw, baanvak kruising E313 – Ring van Lier” werd onlangs overgemaakt aan de administratie, en bevat een analyse samen met voorstellen voor milderende maatregelen.

Tijdens de plenaire vergadering over het voorontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan werd door aanwezigen gevraagd het RUP maximaal op het MER af te stemmen. Door deze koppeling heeft het onvoorziene extra onderzoek in het kader van de MER-procedure ook het RUP vertraagd. Als de resultaten van de MER-studie nieuwe elementen aanbrengen die in de beslissing van de Vlaamse Regering van 2000 onmogelijk in overweging konden worden genomen, kan de Vlaamse Regering een nieuwe beslissing nemen.

2.4.2. Duwvaartkanaal

Het RSV voorziet twee mogelijke verbindingen voor het vervoer over het water tussen de zeehaven van Antwerpen en het Ruhrgebied. De eerste optie betreft de realisatie van het zogenaamde Duwvaartkanaal, de tweede optie betreft de verbreding en modernisering van het Albertkanaal, dat in het RSV ook is geselecteerd als een economisch netwerk van Vlaams niveau.

De Vlaamse regering besliste tot de schrapping van de reservatiezone van het duwvaartkanaal Ranst (Oelegem) – Antwerpen (Zandvliet). Het gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan dat de reservatiestrook opheft werd in 2000 opgestart. Eind 2002 werd een plenaire vergadering georganiseerd. Het openbaar onderzoek werd op 26 juni 2003 afgerond. De Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening verwerkt momenteel de bezwaarschriften. De definitieve vaststelling van dit RUP wordt voorzien uiterlijk maart 2004.

2.4.3. Liefkenshoekspoortunnel

De verbinding van linker- en rechteroever van de Schelde werd geselecteerd in de bindende bepalingen van het RSV als hoofdspoorweg voor goederenvervoer. Deze kan gerealiseerd worden door de bouw van een spoortunnel naast de Liefkenshoektunnel. Hierover vond op 13 september 2002 overleg plaats tussen de NMBS, het havenbedrijf, het gemeentebestuur Antwerpen en de minister van Ruimtelijke Ordening. Tijdens deze vergadering werd afgesproken een overleg te beleggen tussen de afdeling Ruimtelijke Planning, de MER-cel, de NMBS, politieke verantwoordelijken en eventueel het Antwerpse havenbestuur over de Liefkenshoekspoortunnel. Het project-MER voor de tunnel die de NMBS momenteel opmaakt kan waarschijnlijk worden gebruikt bij de opmaak van een eventueel RUP.

2.4.4. Luchthaven Zaventem

In 2003 werd van start gegaan met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de noordelijke ontsluiting van de luchthaven Zaventem. Gezien de prioriteit van dit dossier werd parallel aan de voorbereiding van dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan de milieu-effectenrapportage opgestart. De resultaten van dit MER worden midden 2004 verwacht.

2.4.5. Omgeving Brussel

In de omgeving van Brussel worden twee projecten prioritair aangepakt. Voor de optimalisering van de noordelijke ring werd de officiële procedure voor een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan reeds gestart in 2003. In het kader van het GEN werd in 2003 gestart met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de verbreding van de lijn 50A. De resultaten van het milieu-effectenrapport worden verwacht begin 2004. De officiële goedkeuringsprocedure voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan kan worden opgestart nadat de resultaten van dit MER zijn geïntegreerd.

2.5 Het op een planmatige en procesmatige manier oplossen van knelpunten en dringende ruimtelijke behoeften op Vlaams niveau

De administratie ruimtelijke ordening heeft de opdracht zoveel als mogelijk in te spelen op dringende problemen. Vanuit het ruimtelijk beleid is een gebiedsgerichte aanpak een geschikte methodiek om hiermee om te gaan.

Nadat in 2002 de reglementering omtrent de rechtszekerheid voor zonevreemde gebouwen nogmaals werden verruimd, is 2003 het jaar waarin de eerste ervaringen werden opgedaan met de zogenaamde planologische attesten. Het planologisch attest werd met de decreetswijziging inhoudelijk en vormelijk volledig gewijzigd.

Het oorspronkelijk informatief document is nu een volledig dossier (inclusief openbaar onderzoek), opgemaakt door een bedrijf, waarin een belangrijke voorafname gebeurt van de ruimtelijke afweging en het op te maken ruimtelijk plan. Bij de afgifte van een positief planologisch attest is het mogelijk dat een bedrijf versneld stedenbouwkundige vergunningen kan bekomen.

Het toepassingsveld van het planologisch attest werd uitgebreid, zodat meer bedrijven (landbouw- en tuinbouwbedrijven, milieuvergunningsplichtige bedrijven en bedrijven met een jaaromzet van meer dan 250.000 euro) in aanmerking komen. Vanuit het subsidiariteitsbeginsel kan binnen de nieuwe regeling door elk van de drie planningsniveau's een planologisch attest worden afgeleverd.

Voor historisch gegroeide regionale bedrijven van Vlaams belang werden de procedures voor de eerste gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen opgestart. Enkele dergelijke gewestelijke RUP's zijn reeds goedgekeurd zodat die bedrijven alvast passende ontwikkelingskansen hebben.

Op 27 juni 2002 werd een 'Beleidsplan Problematiek Weekendverblijven' ingediend bij het Vlaams Parlement. Samengevat komt dit neer op een keuze voor een planmatige aanpak per cluster van weekendverblijven, het betrekken van de drie beleidsniveaus, een nieuw verordenend kader voor weekendverblijven en het voeren van een realistisch handhavingsbeleid.

Op 15 januari 2003 werd er een resolutie aangenomen betreffende de problematiek van de weekendverblijven. Dit document bevat een aantal

krachtlijnen bij het voeren van een concreet beleid inzake deze problematiek. Naast de verplichting aan de gemeentebesturen om mee te werken aan de opmaak van de inventarissen wordt hierin ook het principe van de compensatie voor kwetsbare gebieden die clusters van weekendverblijven bevatten in ruimtelijke uitvoeringsplannen opgenomen.

Verder zullen ook de weekendverblijven waarvan de permanente bewoning van deze constructies dateert van na 31 december 1991 als extra woningen in het buitengebied in de ruimtebalans worden opgenomen.

Tenslotte wordt gesteld dat zolang de Vlaamse Regering de planologische voorstellen niet heeft aanvaard de inbreuken onverminderd worden vastgesteld in processen-verbaal. Echter, voor clusters die worden opgenomen in de inventarisatie worden na de eventuele vaststelling van een proces verbaal, alle verdere procedures opgeschort tot de planologische uitspraak bekend is.

Wanneer blijkt dat geen compatibele oplossing mogelijk is via planning en het weekendverblijf op 1 juli 1999 effectief permanent bewoond, werd de vordering tot afbraak om sociaal dringende redenen gekoppeld aan een uitdovend woonrecht tot een geschikte herhuisvesting kan worden voorzien. Ook hier staat een humaan ruimtelijk orderingsbeleid centraal.

Op dit ogenblik bevinden de gemeenten zich in de verzamelfase van de inventarissen, die op korte termijn zal worden afgerond. Op basis hiervan en na een eerste afweging op Vlaams niveau, zullen deze gegevens worden doorgespeeld aan de provincies welke als coördinator optreden met de vraag tot ontwikkeling van een visie hieromtrent. Pas dan kan worden gestart met de processen voor specifieke planologische oplossingen.

Fig. 5: BPA Langveld te Sint-Pieters-Leeuw (bron: AROHM)
(omzetting van woonuitbreidingsgebied naar bejaardenhuisvesting,
sociale huisvesting en private woningbouw).

De omzendbrief RO97/03 over het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden (WUG) werd aangepast. In toepassing van deze nieuwe omzendbrief wordt het

voor gemeenten mogelijk om bijkomend kerngerichte projecten op te starten in het kader van het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden zonder woonbehoeftestudie. De omzendbrief voorziet ook dat een “atlas” van woonuitbreidingsgebieden wordt opgesteld.

Ter voorbereiding daarvan zal het nodige studiewerk worden uitgevoerd. Zodoende kan daarna een toets worden gedaan over het Ruimtelijk Structuurplan, de Provinciale Structuurplannen en het gemeentelijke beleid.

De omzendbrief is bedoeld als een stimulans om bouwgronden versneld op de markt te brengen. De werking en de impact van de omzendbrief in functie van deze doelstelling zal regelmatig worden geëvalueerd.

Ook de partiële herziening van het RSV, meer bepaald wat betreft de verdeling van de bijkomende woningen over de stedelijke gebieden en het buitengebied, verhoogt de marge voor bijkomende woningbouw in het buitengebied.

2.6. Het opmaken van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

Voor de technische en administratieve ondersteuning bij de opmaak van deze gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen werd een kaderovereenkomst afgesloten, zodat de administratie op een vlotte manier een deel van het administratieve en technische werk kan uitbesteden.

Het personeel van de administratie kan zich op die manier toeleggen op de uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen.

Op de begroting van 2004 is 1.000.000 euro voorzien voor deze kaderovereenkomst. Op basis van de huidige planning zullen in 2004 verschillende studies worden aanbesteed ter ondersteuning van de gewestelijke RUP's.

3. Het opvolgen van de planningsprocessen in andere beleidsdomeinen

Om de doorwerking te verzekeren van de opties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden ook planningsprocessen in de andere beleidsdomeinen opgevolgd. De belangrijkste processen worden hieronder opgenomen.

3.1. Het economisch beleid

De samenwerking en het overleg tussen de administraties Economie en Ruimtelijke Ordening wordt steeds intensiever. Deze samenwerking situeert zich zowel in het kader van planningsprocessen (uitwerking economisch netwerk Albertkanaal; afbakening stedelijke gebieden) als rond concrete uitvoeringsgerichte projecten. Op dit vlak werd de voorbije jaren reeds baanbrekend werk verricht met verschillende initiatieven rond ruimtelijke economie.

Ook studieopdrachten worden steeds meer door beide administraties gezamenlijk opgevolgd. Dit jaar werd bijvoorbeeld gewerkt aan het onderzoek naar de evolutie van ruimtebehoefte voor niet-verweefbare bedrijvigheid. In dit onderzoek wordt op basis van drie verschillende methodieken getracht om de toekomstige ruimtebehoefte in beeld te brengen. In het kader daarvan wordt eveneens een grootschalige enquête uitgevoerd, waaruit moet blijken hoeveel economische activiteiten verweven voorkomen en hoeveel gevestigd zijn (of zouden willen zijn) op een professionele werklocatie.

Een studieopdracht over de oprichting van een financieringsmechanisme voor de herontwikkeling van brownfields werd door beide administraties opgevolgd. Hierbij worden brownfields gedefinieerd als verlaten (braakliggende) of onderbenutte (voormalige) industriële terreinen of sites waar expansie of ontwikkeling wordt bemoeilijkt door de (mogelijke) aanwezigheid van bodemverontreiniging of bodembedreigende activiteiten, maar die een actief potentieel hebben voor hergebruik en ontwikkeling in de ruimste zin. In het kader van deze opdracht werden een voorontwerp van decreet opgesteld, werd een locatie-analyse uitgevoerd van 34 sites en werd een haalbaarheidsstudie uitgevoerd op 9 sites voor het opzetten van een verzekeringsfonds als instrument bij de herontwikkeling van brownfields. Het voorontwerp van decreet wordt nog in 2003 voorgesteld aan de Vlaamse Regering. Daarnaast wordt het dossier ook voorgelegd aan de Europese Commissie.

Het reeds lopende urgentieproject knelpuntterreinen, dat wordt gecoördineerd door de administratie economie, levert steeds meer concrete resultaten op. De administratie ruimtelijke ordening volgt dit project van nabij, vermits op die manier een belangrijke bijdrage kan worden geleverd in het tweede spoor van het gevoerde aanbodbeleid inzake bedrijventerreinen (zie hoger).

Daarnaast blijft ook het opvolgen en begeleiden van het SPRE een taak vanuit ruimtelijke ordening. In het najaar 2003 wordt mijn administratie betrokken bij de opvolging van enkele nieuwe studies. Het betreft studies i.v.m. ruimtelijk-economische verdichtingsgebieden en economische bedrijvennetwerken.

3.2. De oppervlakedelfstoffenplannen

Op 2 april 2003 werd het oppervlakedelfstoffendecreet goedgekeurd dat ondermeer de opmaak van bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen regelt. Deze oppervlakedelfstoffenplannen vormen mee de basis voor de opmaak van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen met betrekking tot ontginningen. In het verleden werden reeds een aantal bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen voorbereid.

Vooruitlopend op de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen in de zin van dit decreet werd in 2003 een voorontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt voor de ontginning van leem in Zuid-Limburg op basis van het behoefteonderzoek en een ruimtelijke afweging van de verschillende locatievoorstellen. Na een evaluatie en een afweging van de adviezen en opmerkingen die op de plenaire vergadering over dit eerste uitvoeringsplan voor een oppervlakedelfstoffenzone zullen worden gemaakt, kan op een analoge manier een uitvoeringsplan worden voorbereid voor de ontginning van klei in de Kempen. De ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de andere oppervlakedelfstoffenzones kunnen worden opgemaakt, nadat de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen in de zin van het decreet zijn opgesteld.

Op 18 juli 2003 besliste de Vlaamse regering om een aantal bijkomende gebieden aan te duiden voor de ontginning van berggrind op het Kempens Plateau om de in het grinddecreet toegekende quota effectief te kunnen realiseren. Indien uit de passende beoordeling van de effecten van deze ontginning op de speciale beschermingszones blijkt dat er geen betekenisvolle negatieve effecten zijn op deze speciale beschermingszones, kan worden gestart met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

3.3. De strategische plannen voor de zeehavens

Op basis van het havendecreet en in uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen worden voor de vier Vlaamse zeehavens strategische plannen opgesteld. Een belangrijk uitvloeisel van deze strategische plannen is de afbakening van een zeehavengebied in een gewestelijk RUP. Hieronder wordt een korte stand van zaken weergegeven m.b.t. de lopende strategische planningsprocessen.

Het planningsproces voor de Antwerpse Rechteroever zit momenteel in de fase van de afronding van de lopende deelonderzoeken. De besprekingen hiervan hebben tot doel het nodige draagvlak te creëren en een eerste doorkijk voor te bereiden naar concrete acties in het kader van het strategisch plan. Voor ontbrekende elementen werden de nodige afspraken gemaakt. Er wordt verwacht dat het definitief voorstel van strategisch plan kan worden afgerond tegen 2005.

In het kader van het planningsproces voor de Antwerpse Linkeroever wordt - op basis van de reeds afgeronde deelstudies - gewerkt aan een volkomen nieuwe benadering voor de ontwikkeling van het gebied, die vertrekt vanuit de Europese bescherming van de aanwezige natuurwaarden in de speciale

beschermingszones. Parallel hiermee wordt een ruimtelijk uitvoeringsplan fase 1 voorbereid, dat de gevolgen van een schorsing van het gewestplan kan opvangen. Voor ontbrekende elementen werden de nodige afspraken gemaakt. Er wordt verwacht dat het definitief voorstel van strategisch plan kan worden afgerond tegen het voorjaar van 2005. Het RUP (fase 2) voor de afbakening van het Linkerscheldeoevergebied zou tegen de zomer 2005 in procedure kunnen worden gebracht.

Bovendien worden momenteel de eerste stappen voorbereid voor de integratie van beide oevergedeelten. Voor de verdere werkzaamheden lijkt een stapsgewijze integratie van beide strategische planningsprocessen aangewezen. Er komen immers steeds meer aspecten aan bod waarvoor een Schelde-overschrijdende benadering is vereist.

Het planningsproces in de Gentse kanaalzone is momenteel het verst gevorderd. Er ligt een voorstel van strategisch plan voor (versie juni 2002), dat als "ontwerp strategisch plan" wordt opgevat. Via kortlopende externe opdrachten worden enkele noodzakelijke aanvullingen toegevoegd (o.a. plan-m.e.r., ruimtelijke veiligheidsrapport (r.v.r.)) op planniveau, verduurzamend scenario economische ontwikkeling,...).

Er wordt gestreefd om het strategisch plan met aanvullingen tegen eind 2003 aan de Vlaamse regering over te maken. Parallel met de procedure voor goedkeuring van dit strategisch plan, loopt het proces voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het Gentse zeehavengebied. Dit gewestelijk RUP zal in het najaar van 2003 in procedure kunnen worden gebracht.

Het strategisch planningsproces voor de zeehaven Oostende situeert zich momenteel in de planfase. Allerlei deelonderzoeken zijn opgestart en een eerste startnota is besproken in de stuurgroep. Plan-m.e.r. en veiligheidsrapportage worden geïntegreerd in het planningsproces.

In het kader van het planningsproces voor de zeehaven Zeebrugge bestaat een goedgekeurd ontwerpstreefbeeld en een voorstel van actieprogramma. Recent werden bijkomende opdrachten gegund voor de opmaak van de plan-m.e.r. en de r.v.r. op strategisch planniveau en de tewerkstellingsstudie. De resultaten van deze studies zullen worden geïntegreerd in het streefbeeld. Het voorstel van strategische plan (streefbeeld en actieplan) zal in het najaar 2003 worden besproken in de plangroep.

Begin 2004 kan de stuurgroep dan een finale beslissing nemen over het strategisch plan en de uitvoering ervan. Op korte termijn kunnen de technische voorbereidingen worden gestart voor opmaak van het RUP. De beslissing van de stuurgroep en de verdere besluitvorming zullen deze werkzaamheden verder richten.

3.4. Mobiliteitsbeleid

De afstemming tussen het mobiliteitsbeleid en het ruimtelijk beleid zal zich in 2004 vooral situeren op het niveau van de projecten en de begeleiding van gemeentelijke planningsprocessen.

Er wordt actief geparticipeerd bij de opmaak van streefbeelden voor lijninfrastructuren. Zowel voor weginfrastructuur, als voor spoorweg- en waterweginfrastructuur werden en worden streefbeelden opgemaakt die een beleidsmatig kader bieden voor de latere concrete uitvoering ervan. De link met het ruimtelijk beleid krijgt hier een belangrijke aandacht. De prioriteitsbepaling voor het deelnemen aan de opmaak van streefbeelden gebeurt via de toepassing van het subsidiariteitsprincipe. Momenteel wordt prioriteit gegeven aan projecten die samenhangen met de strategische planningsprocessen van de zeehavens en het Economisch Netwerk Albertkanaal en met de afbakeningsprocessen van de regionale en grootstedelijke gebieden.

De afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen is in 2003 opgestart. Een goede relatie met het masterplan voor mobiliteit is dan ook onontbeerlijk.

Naast de opvolging van streefbeelden, participeert ruimtelijke ordening ook actief bij de opmaak van milieu-effectrapportages voor belangrijke infrastructurele projecten. Hierbij worden in het bijzonder de effecten van verkeerstechnische ingrepen op het ruimtelijk functioneren van de omgeving en specifieke milieu-aspecten geëvalueerd.

Inzake studies voor ontbrekende infrastructuurlinken wordt 80.000 euro gereserveerd in 2004.

3.5. Integraal waterbeheer

In juli 2003 is het decreet integraal waterbeleid door het Vlaamse parlement goedgekeurd. In dit decreet is een sterke band gecreëerd tussen het integraal waterbeleid en de ruimtelijke ordening. Die band is voorzien op een drietal vlakken:

a) Watertoets: dit instrument zorgt er voor dat bij schadelijk effect op het watersysteem:

- stedenbouwkundige vergunningen, ruimtelijke structuurplannen en uitvoeringsplannen kunnen worden geweigerd;
- er gepaste voorwaarden of aanpassingen kunnen worden opgelegd;
- er kan worden gegarandeerd dat geen schadelijk effect ontstaat op het watersysteem of dat het schadelijk effect zoveel mogelijk wordt beperkt;
- het schadelijk effect wordt hersteld;
- in de gevallen van vermindering van de infiltratie van hemelwater of de vermindering van ruimte voor het watersysteem, deze vermindering wordt gecompenseerd.

Bij gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die vandaag reeds voor beslissing worden voorgelegd, wordt getracht tot afspraken te komen met de verantwoordelijken voor het waterbeleid. Het is aangewezen dat de uitwerking per watersysteem zal toelaten om op relatief snelle wijze specifieke oplossingen voor te stellen in de prioritaire gebieden van het beleid inzake ruimtelijke ordening. Ook bij de advisering van gemeentelijke en provinciale ruimtelijke

structuurplannen en uitvoeringsplannen werd in de mate van het mogelijke zo'n toetsing doorgevoerd. Zodra de nodige uitvoeringsbesluiten zullen aangeven welke procedures moeten worden gevolgd en hoe de effecten op de waterhuishouding moeten worden ingeschat, zullen ze integraal worden toegepast in alle gewestelijke planningsprocessen en bij de advisering van gemeentelijke en provinciale ruimtelijke planningsinstrumenten.

b) Participatie van ruimtelijke ordening in de opmaak van stroomgebied- en bekkenbeheerplannen:

Mijn administratie zal in 2004, net zoals voordien, actief participeren in het tot stand komen van de stroomgebied- en bekkenbeheerplannen. Daarbij kan in functie van de noodwendigheden, vooruitlopend, een gewestelijke RUP worden opgemaakt dat de afbakening en inrichting van overstromingsgebieden mogelijk maakt.

In 2003 werd zo reeds een gewestelijk RUP voor de afbakening van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde voorlopig vastgesteld en aan een openbaar onderzoek onderworpen.

c) Vertaling van stroomgebied- en bekkenbeheerplannen in gewestelijk ruimtelijke uitvoeringsplannen:

Er wordt voorzien dat stroomgebied- en bekkenbeheerplannen kunnen aangeven waar gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) moeten worden opgemaakt in functie van de afbakening van oeverzones en overstromingsgebieden.

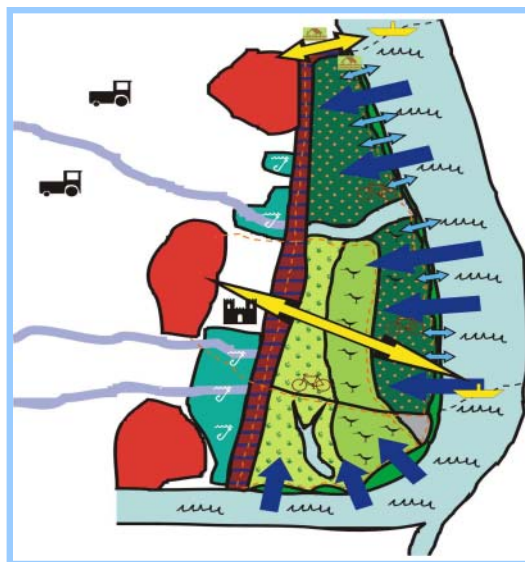

Fig 6. : Ruimtelijk uitvoeringsplan Kruibeke – Bazel – Rupelmonde (bron AROHM)

Die gewestelijke RUP's moeten binnen de 2 jaar na de definitieve vaststelling van de stroomgebied- en bekkenbeheerplannen aan de plenaire vergadering worden voorgelegd. Gelet op de timing van de opmaak van de stroomgebied- (tegen 2009) en de bekkenbeheerplannen (voorzien tegen 2006) zullen deze

RUP's tegen eind 2004 mogelijk enkel voor het Netebekken moeten worden voorbereid.

Daarnaast wordt, in afwachting van de nodige uitvoeringsbesluiten van het decreet integraal waterbeleid, per watersysteem, of per hydrologische deelentiteit, gezocht naar werkbare en resultaatgerichte structuren voor de afstemming van waterbeleid tussen besturen (horizontaal en verticaal), met inspraak van sectoren en doelgroepen, en voor beleidsuitvoering.

Voor de realisatie en/of modernisering van rioolwaterzuiveringsinstallaties en kleinschalige waterzuiveringsinstallaties is het vaak nodig dat aparte (relatief kleine) ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgemaakt. Mijn administratie heeft een kader opgesteld, overeenkomstig het subsidiariteitsprincipe, voor de toewijzing van deze taakstelling aan het gewest, de provincies en de gemeenten.

Voor de gewestelijke taakstelling werd door mijn administratie, in overleg met de nv Aquafin, een prioriteitenlijst voor de opmaak van de gewestelijke RUP's opgesteld in functie van het investeringsprogramma ten einde tijdig bouwvergunningen te kunnen afleveren voor de bouw van die installaties.

3.6. Erfgoedlandschappen

Via het decreet erfgoedlandschappen wordt de integratie van de landschapszorg in de ruimtelijke ordening beoogd, zoals omschreven in het Europees Landschapsverdrag, dat op 9 juli 2003 door het Vlaamse Parlement is goedgekeurd.

Op 10 juli 2003 heeft de Vlaamse regering het voorontwerp van decreet principieel goedgekeurd. Het Vlaamse parlement behandelt het ontwerp van decreet in het najaar van 2003. In de loop van 2004 zal de toepassing ervan van start kunnen gaan.

De integratie betekent dat de landschapskenmerken en landschapswaarden van het betrokken landschap worden meegenomen als element in het afwegingskader van ruimtelijke uitvoeringsplannen op de diverse bestuurlijke niveaus.

Ook nu reeds kunnen de verantwoordelijken voor monumenten en landschappen een inbreng doen in de planningsprocessen op Vlaams niveau. Erfgoed en landschap zijn twee van de afwegingselementen die worden meegenomen.

3.7. Het Vlaams Golfmemorandum: Multifunctionele zones voor niet lawaaijerige buitensporten

De golfsport in Vlaanderen is momenteel in volle beweging.

Het aantal golfbeoefenaars neemt snel toe en er is nood aan nieuwe terreinen. Tot voor kort bevonden een aantal terreinen zich in een onduidelijke juridische toestand. Met de beslissing van de Vlaamse regering van 20 juni 2003h wordt een planologisch kader gecreëerd.

In het Vlaams Golfmemorandum wordt voor elk van de bestaande golfterreinen een juridisch-planologische oplossing aangereikt. Deze afweging zal op zijn beurt de basis vormen voor een beleidsmatige vertaling in ruimtelijke uitvoeringsplannen. Zowel het gemeentelijk (golfscholen), het provinciaal (9-holes banen) als het gewestelijk niveau (18 holes banen) krijgen een rol toebedeeld bij de planologische verankering van deze terreinen. Aangezien de ruimte in Vlaanderen schaars is, heeft de Vlaamse regering ervoor geopteerd te streven naar een multifunctionele invulling van deze terreinen voor niet lawaaijerige buitensporten (vissen, fietsen, wandelen, paardrijden,...), alsmede waar mogelijk een aansluiting op bestaande recreatiefaciliteiten.

De huidige 18-holes terreinen werden op het Vlaamse niveau afgewogen en in volgende categorieën ondergebracht:

- Golfzones (vb. Royal Antwerp Golfclub te Kapellen);
- Golfterreinen waarvoor een bestemming naar golfzone wordt voorop gesteld (vb. Millennium Golf te Paal-Beringen);
- Golfterreinen waarvoor een bestemming naar golfzone wordt vooropgesteld, maar waar de principes van 'eco-golfterreinen' worden opgelegd (vb. Bossenstein te Ranst);
- Golfterreinen waarvoor een bestemming naar 'ecologisch waardevol gebied met golfinfrastructuur' wordt voorgesteld, maar waarbij heel specifieke beheersmaatregelen noodzakelijk zijn (vb. Koninklijke Golf Club Oostende te De Haan)
- Golfterreinen waarvoor wordt voorgesteld om de planologische bestemming af te wijken in functie van andere processen en terreinen waarvoor verder onderzoek noodzakelijk is (vb. De Winge Golf en Country Club te Tielt-Winge)

Fig 7: Het Vlaams Golfmemorandum:
ontwikkelingsperspectieven en rechtszekerheid voor de golfsport (bron:VVG)

Een dergelijk oefening werd ook uitgevoerd voor de 9-holes terreinen en de golfscholen.

Hieraan gekoppeld werd, om in te spelen op de urgente nood aan bijkomende golfterreinen en om een aantal planologisch ver gevorderde initiatieven voor nieuwe golfterreinen niet te hypothekeren, tevens beslist om in een eerste fase, als voorafname, een tweetal nieuwe golfterreinen, die multifunctioneel zullen worden ingevuld op te starten. Specifiek gaat het over het golfterrein 'Ter Hille' in Koksijde en de golf te Boom. Een definitieve afweging zal volgen van zodra de externe behoeftestudie voor nieuwe golfterreinen in opdracht van Vlaams minister van Sport is afgerond.

Verder wordt er in het Golfmemorandum ook specifieke aandacht besteed aan het democratiseren van de golfsport, een verantwoord ecologisch beheer van zowel bestaande als nieuwe terreinen en het bieden van bestaanszekerheid. Ook werden er positieve en negatieve afwegingscriteria voor nieuwe terreinen naar voren geschoven.

Eind 2003 zal de Vlaamse regering het kader aangeven voor nieuwe golfterreinen in Vlaanderen en de spreiding hiervan over Vlaanderen. Hiervoor wordt nog gewacht op een behoeftestudie die momenteel in opmaak is in opdracht van de Vlaamse minister bevoegd voor Sport.

3.8. Multifunctionele zones voor lawaaierige buitensporten

De Vlaamse regering heeft het licht op groen gezet voor de inplanting van locaties voor permanente cross-omlopen met de nodige trainingsfaciliteiten. Gelijktijdig wordt ook rekening gehouden met de ruimtelijke verzuchtingen van andere lawaaierige sporten.

Binnen het Vlaams Gewest moeten er minimaal 12 en maximaal 15 multifunctionele terreinen worden voorzien in ruimtelijke uitvoeringsplannen. Hiermee wordt meteen rechtszekerheid geboden aan de vele beoefenaars van lawaaierige sporten die Vlaanderen rijk is.

Op dit ogenblik bestaan er vier permanente omlopen voor gemotoriseerde sporten met trainingsfaciliteiten in Vlaanderen, twee in de provincie Antwerpen (Hondapark Balen en Breugelheide Lille) en twee in Limburg (Kiezelgroeve Maaseik en Motorcrosscentrum Lommel). Met de beslissing van de Vlaamse regering wordt het bestaande aanbod zowat verdrievoudigd.

Momenteel selecteren de provinciebesturen, in functie van specifieke omgevingsvoorwaarden, een aantal locaties. Daarna zal de vertaling naar ruimtelijke uitvoeringsplannen gebeuren.

In de provincie Antwerpen zal het aantal terreinen vermoedelijk verdubbelen. Ook Limburg ziet zijn hoeveelheid omlopen mogelijks groeien van twee naar

vier. In Oost-Vlaanderen kunnen er vier terreinen komen, in West-Vlaanderen twee en in Vlaams-Brabant één.

Rekeninghoudend met de criteria binnen het afwegingskader, kunnen bestaande permanente omlopen doorgroeien naar permanente omlopen met trainingsfaciliteiten. Nieuwe terreinen dienen sowieso multifunctioneel ingericht te worden en moeten dus ook plaats bieden aan andere lawaaierige sporten zoals bijvoorbeeld kleischieten, quats, afstandsbedieningsvliegtuigjes,.... in functie van de eigenheid van de site.

Daarenboven blijven specifieke sectorale oplossingen voor de luidruchtige sporten ook nog steeds mogelijk.

Verder werden ook overgangsmaatregelen voorzien voor bestaande vergunde permanente omlopen met trainingsfaciliteiten die niet binnen de nieuw gedefinieerde zoekzones liggen.

Zodoende kunnen investeringen die werden gedaan in functie van de bekomen vergunning, worden afgeschreven en doven ze niet van de ene op de andere dag uit. Zolang de nieuwe terreinen niet in exploitatie zijn, blijven de bestaande terreinen behouden, ook al liggen ze niet in de zoekzones.

4. Goede relaties opbouwen met partners op federaal en Europees niveau

4.1. Transnationale en grensoverschrijdende planningsinitiatieven

Binnen het uitgebreide aanbod aan internationale initiatieven op het vlak van de ruimtelijke ordening, wordt selectief ingezet op een aantal initiatieven die een meerwaarde bieden voor het Vlaams ruimtelijk beleid.

De aandacht wordt hierbij geconcentreerd rond de thema's Vlaamse Ruit als stedelijk netwerk van internationaal niveau, grensoverschrijdende stedelijke netwerken, de poorten en economische concentratiezones van internationaal niveau, grensoverschrijdende grote aaneengesloten gebieden van het buitengebied, lijninfrastructuur en water. De opvolging gebeurt maximaal via de gestructureerde kanalen van de Benelux en het Europees beleidsniveau. Indien dit de effectiviteit ten goede komt worden ad hoc dossiers bilateraal aangepakt.

Gelet op de verdergaande internationalisering en de groeiende impact van het Europees beleid op de Vlaamse ruimtelijke ordening zal dit jaar een tijdelijk project van start gaan met als doel beleidsvoorbereidend werk te leveren in functie van de herziening van het RSV in 2007.

Door middel van een actieve deelname aan een aantal relevante internationale projecten moet een lange termijnvisie met betrekking tot de internationale dimensie van de Vlaamse ruimtelijke planning worden opgebouwd. Er zal binnen de administratie een specifieke competentie worden uitgebouwd om de uitstraling van Vlaanderen en de Vlaamse ruimtelijke planning in het internationale forum te versterken.

Op het programma van ruimtelijke ordening bestaat een specifieke basisallocatie voor deelname aan dergelijke internationale initiatieven inzake ruimtelijke ordening. Het dient echter duidelijk te gaan over pragmatische studies of uitvoeringsgerichte projecten.

Op de begroting 2004 is een vastleggingsbedrag voorgesteld van 284.000 euro. In 2004 wordt een bijdrage geleverd aan het Belgisch Contactpunt ESPON (onderzoek op het vlak van ruimtelijke ontwikkelingen in de E.U.) en worden uitgaven voorzien voor deelname aan het Interreg III B programma NWE en voor deelname aan individuele projecten.

In de loop van 2003 worden twee personen aangeworven om een project uit te werken op het vlak van internationale ruimtelijke planning en op die manier deze specifieke competentie binnen te brengen in de administratie. Bij de herziening van het RSV in 2007 wil ik immers de internationale dimensie van het Vlaams ruimtelijk beleid meenemen. Grensoverschrijdende afstemming is essentieel.

4.2. Omzetten Europese regelgeving

Ter uitvoering van de Europese Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn) hechtte de Vlaamse regering op 4 mei 2001 haar goedkeuring aan het voorstel tot aanvulling van de 'Speciale Beschermingszones' in Vlaanderen.

Deze beslissing is opgenomen in het Besluit van de Vlaamse regering van 24 mei 2002 tot vaststelling van de gebieden die in uitvoering van artikel 4, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna aan de Europese Commissie zijn voorgesteld als speciale beschermingszones.

Artikel 36ter van het decreet natuurbehoud, door de laatste wijziging bij decreet van 19 juli 2002, voert de verplichting in van de passende beoordeling (zoals vereist door de habitatrichtlijn) voor een plan wanneer het een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken.

De verantwoordelijke administraties worden betrokken bij de planningsprocessen oa. om mogelijke nood aan passende beoordeling en alternatievenonderzoek te signaleren.

Op basis van ervaring hiermee heb ik gemerkt dat er nood is aan een betere administratie-overschrijdende coördinatie en samenwerking om aan de voorwaarden van goede besluitvorming tegemoet te komen.

Het decreet over de milieu-effectrapportage en de veiligheidsrapportage dateert van 18 december 2002. Dit decreet bevat de omzetting van Europese milieurichtlijnen: de gewijzigde richtlijn voor de milieueffectrapportage, de Seveso-richtlijn en de richtlijn voor de plan-MER, waarvan de uitvoeringsbesluiten in voorbereiding zijn.

Deze regelgeving heeft een invloed op de reeds complexe plannings- en besluitvormingsprocessen inzake ruimtelijke ordening. Vanuit het ruimtelijk beleid is het van essentieel belang dat deze bijkomende effectbeoordelingen een meerwaarde bieden en doordacht worden gevraagd door de bevoegde milieuadministratie.

Het is ook van belang dat de planningsprocessen goed gecoördineerd kunnen verlopen zodat ze de uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen niet vertraagt. Daarvoor is er nood aan een zeer goede administratie-overschrijdende coördinatie en samenwerking om de planningsprocessen goed voor te bereiden van in een zo vroeg mogelijk stadium.

5. Het invoeren van het nieuwe decreet ruimtelijke ordening op drie bestuursniveaus

5.1. Een geleidelijke vermindering van de rol van het Vlaamse Gewest naar provincies en gemeenten toe: subsidiariteit in de praktijk brengen

Een essentieel uitgangspunt van het decreet vormt het subsidiariteitsbeginsel naar provincies en steden/gemeenten toe.

In het decreet zelf zijn een aantal welomschreven taken voor de diverse niveaus voorzien. Om die overgang te stroomlijnen en - waar mogelijk - sneller te laten verlopen werden ook in 2003 acties ondernomen.

Nadat in 2002, met het besluit van de Vlaamse regering van 16 april 2002, opnieuw een aantal werken en handelingen zijn vrijgesteld van vergunningsplicht, is ook het besluit omtrent de verplichte medewerking van de architect daarop afgestemd. Dat besluit is in werking getreden op 1 september 2003.

Bovendien is de regelgeving gewijzigd opdat het zogenaamde "advies van stedenbouw" niet overal en altijd meer nodig is en de gemeentebesturen dus zelfstandig de vergunning kunnen afleveren. Eerst werden bij besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000 alle eengezinswoningen tot 1000 m³ in zuiver woongebied (volledig rood gekleurd op het gewestplan) vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar.

Nadat de gemeenten hiermee voldoende ervaring hadden opgedaan en meer en meer gemeenten gespecialiseerde stedenbouwkundige ambtenaren in dienst hadden genomen, zijn bij besluit van de Vlaamse regering van 26 april 2002 alle gebouwen (dus niet meer alleen eengezinswoningen) in zowat alle soorten woongebied (dus ook woongebied met landelijk karakter) vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar.

Vóór 2000 moesten ongeveer driekwart van alle bouwaanvragen vooraf naar de gemachtigde ambtenaar. Nu mag de gemeente in de overgrote meerderheid van de aanvragen beslissen zonder advies van de gemachtigde ambtenaar. Voor de gemeenten vormt dit een nieuw gegeven. Nochtans is dit een goede stimulans om zelf over een goede ruimtelijke ordening na te denken en de beslissingen daaromtrent degelijk te motiveren.

Ook in het najaar van 2003 en in 2004 kunnen we op de ingeslagen weg verder gaan, meer bepaald voor die gevallen waar het advies van de gemachtigde ambtenaar nog nodig is, maar uitblijft. Rechtszekerheid voor de burger moet centraal staan. Voor deze gevallen is een ontwerp van decreetswijziging ingediend in het parlement, waarin staat dat als dat advies langer uitblijft dan 50 dagen, de gemeente zelf een beslissing kan nemen. Uiteraard moet de gemeente hierbij ook rekening houden met de wettelijke regels. Ze zal dus niet plots een nieuwe villa kunnen vergunnen in natuurgebied, bijvoorbeeld. Maar het verplicht wachten op het advies zal wegvallen.

Dit is een eerste decreetswijziging.

Op korte termijn worden nog acties ondernomen om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk gemeenten autonoom bevoegd worden voor hun vergunningenbeleid. In het decreet is immers voorzien dat het advies van de gemachtigde ambtenaar volledig wegvalt als gemeenten aan 5 voorwaarden voldoen:

- een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan hebben;
- een stedenbouwkundig ambtenaar hebben;
- een register van de onbebouwde percelen hebben;
- een plannenregister hebben;
- een vergunningenregister hebben.

Vooraf dat laatste blijkt geen gemakkelijke opdracht te zijn. Daarom is een ontwerp van decreet ingediend dat voor gemeenten de opmaak van die vergunningenregisters moet vereenvoudigen. Die wijziging zou er toe moeten leiden dat binnenkort de eerste gemeenten volledig autonoom hun vergunningen zullen afhandelen. Er blijft uiteraard een toezicht achteraf door de Vlaamse overheid om na te gaan of de gemeenten de spelregels wel eerbiedigen.

Bovendien wordt een besluit voorbereid dat de dossiersamenstelling van aanvragen voor een stedenbouwkundige vergunning en van een verkavelingsvergunning actualiseert en bijstuurt, teneinde het voor de burger eenvoudiger te maken en aan de overheid toch voldoende gegevens te verstrekken.

5.2. Een verdere begeleiding van de provincies in hun ruimtelijk beleid vanuit samenwerking en eigen verantwoordelijkheid

De provincies Antwerpen, West-Vlaanderen en Limburg beschikken over een goedgekeurd provinciaal ruimtelijk structuurplan. Deze provincies kunnen een eigen ruimtelijk beleid voeren en hiervoor de nodige decretale instrumenten zoals provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen inzetten.

De begeleiding van de gemeentelijke ruimtelijke structuurplanning en goedkeuring van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen is een taak geworden van deze drie provincies zodat het Vlaams gewest hiervan gedeeltelijk wordt ontlast.

De provinciale ruimtelijke structuurplannen van Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant zijn in procedure. Tot op het ogenblik van de goedkeuring worden de gemeenten van die provincies nog in hoofdzaak door het Vlaams gewest begeleid bij de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen en gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

5.3. Opvolgen van de voorwaarden voor gemeentelijke autonomie inzake vergunnen

De bedoeling van de decreetgever is dat de gemeenten, zonder voorafgaand advies van het Vlaams gewest de vergunningverlening opnemen. Om zelfstandig vergunningen te mogen afhandelen volgens de procedure van het nieuwe decreet ruimtelijke ordening, moet zoals hierboven gesteld een gemeente eerst aan een aantal voorwaarden voldoen (art 193 en 199).

Vorig jaar werd bij alle 308 Vlaamse gemeenten een enquête uitgevoerd om na te gaan in hoeverre zij gevorderd waren met de opmaak van hun vergunningenregisters. Daaruit bleek dat een beperkt aantal gemeenten reeds ver gevorderd waren met de opmaak van dat register. Daarom werden door de administratie AROHM diverse toelichtingsdagen gegeven en werden de gemeentebesturen aangespoord om werk te maken van de opmaak van de registers.

In het decreet "technische decreetswijzigingen" is een onderdeel opgenomen dat in een vereenvoudigde opmaak van de registers voorziet, wat de gebouwen en hun functie betreft, alsmede in de mogelijkheid om een register goed te keuren dat teruggaat tot 1990 wat de bouwvergunningen betreft. Op die manier moet de opmaak van die belangrijke vergunningenregisters versneld kunnen worden aangepakt.

In september 2003 zijn er reeds 26 gemeenten die reeds beschikken over een goedgekeurd gemeentelijk structuurplan. Het aantal stedenbouwkundige ambtenaren wordt geraamd op 113.

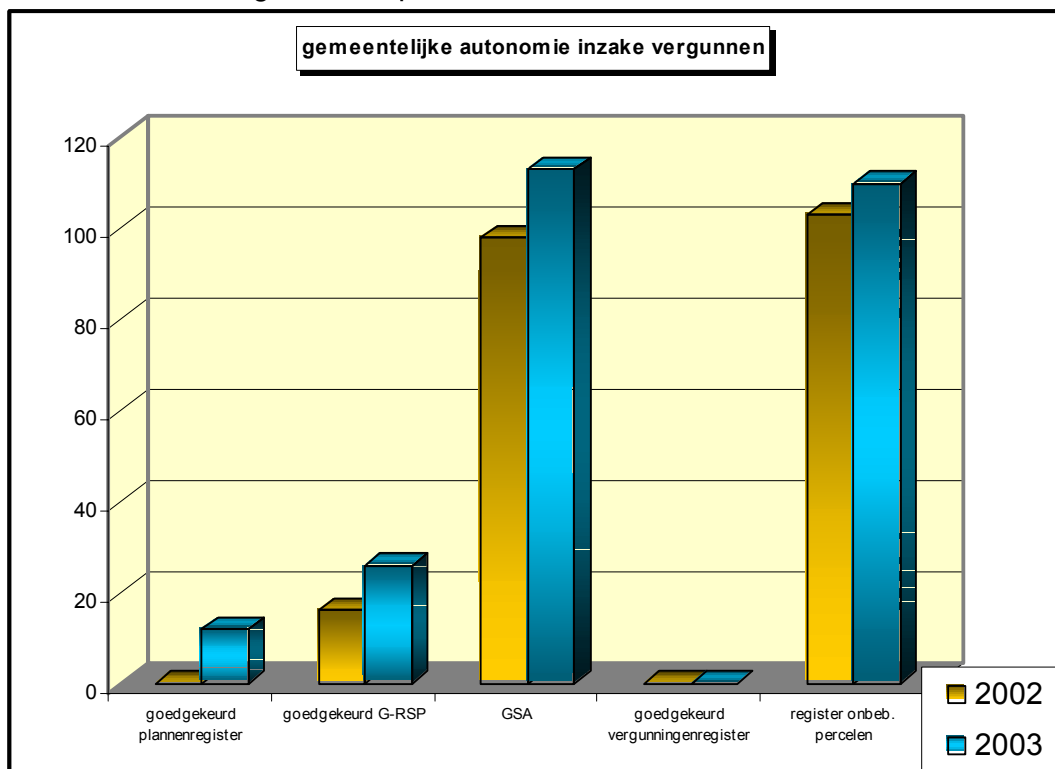

Fig. 8: Overzicht gemeentelijke autonomie inzake vergunnen (bron: AROHM)

Gemeenten worden dus intens opgevolgd in de realisatie van de voorwaarden via overleg, opleiding, logistieke ondersteuning en subsidiëring. Onderstaande

figuur geeft weer hoeveel gemeenten reeds beantwoorden aan welke van de vijf voorwaarden in functie van de zogenaamde ontvoogding, waar ze dus zelf volledig verantwoordelijk worden voor de taken inzake vergunningverlening.

De eerste 12 plannenregisters zijn conform verklaard tussen februari en augustus 2003. Verwacht wordt dat het aantal conform verklaarde plannenregisters tegen eind 2003 zo'n 30 ofwel één tiende van de registers bedraagt.

De reeds ingezonden registers blijken nog heel wat tekorten te bevatten en vermits er wordt gewerkt aan een positief verslag, vergt dit terugkoppeling en tijd. Zowel onze interne databank alsook de databank van de gemeente wordt op die manier op punt gesteld. Deze werkwijze verzekert een goeie basis voor het bijhouden van andere beleidscartografische gegevens in de toekomst.

5.4. Evaluatie van de opdrachten van planologisch en stedenbouwkundig ambtenaar

Doordat meer en meer gemeenten over een ruimtelijk structuurplan beschikken, wordt het adviseren van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) een steeds belangrijkere taak voor de gewestelijk planologisch ambtenaar.

Daarnaast is het adviseren van de gemeentelijke plannenregisters een belangrijke opdracht voor de planologische ambtenaren.

Beleidsmatig zal uiteraard ook de evaluatie van de planologische attesten een permanent aandachtspunt blijven. Het aantal aanvragen vertoont een stijgende lijn.

Op basis van de omzendbrief Woonuitbreidingsgebieden adviseren de planologisch ambtenaren thans ook dossiers inzake aansnijding van woonuitbreidingsgebieden conform de omzendbrief.

Via maandelijkse vergaderingen wordt informatie uitgewisseld en wordt over al deze onderwerpen de standpuntbepaling voorbereid.

5.5. Financiële tegemoetkomingen aan gemeenten voor het voeren van een ruimtelijk beleid

In het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening wordt het uitvoeren van een gemeentelijk ruimtelijk beleid op diverse manieren financieel ondersteund.

Met het uitvoeringsbesluit van 20 oktober 2000 kan de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke plannen worden gesubsidieerd. Nog in 2003 zal ik aan de Vlaamse Regering het definitieve voorstel voorleggen om enkele wijzigingen door te voeren aan dit Besluit. In september 2002 werden de wijzigingen een eerste keer besproken in de schoot van de Vlaamse Regering. Ondertussen werd het voorontwerp van wijzigingsbesluit aangepast aan de opmerkingen van de Raad van State. Het subsidiebedrag voor de gemeenten met minder dan 10.000 inwoners zal worden verhoogd tot 24.000 euro indien de subsidie, berekend volgens de methode voorzien in het Besluit, dit bedrag niet zou bereiken.

De budgettaire impact van deze wijziging is zeer beperkt (67.200 €). Verder stel ik enkele procedurele vereenvoudigingen voor.

Voor de financiële ondersteuning van deze belangrijke gemeentelijke taak, het opstellen van gemeentelijke structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen, is een totaal budget van 4.828.000 euro voorzien (PR.62.1 BA 43.20 en BA 43.25). Voor de opmaak van het ruimtelijk structuurplan en enkele categorieën van ruimtelijke uitvoeringsplannen is een éénmalige en forfaitaire subsidie voorzien.

Voor bepaalde andere categorieën van ruimtelijke uitvoeringsplannen, waaronder de kwaliteitsvolle inrichting op gemeentelijk niveau van de open ruimte, van samenhangende delen van het woongebied, van lokale bedrijventerreinen, werd een subsidieregeling per hectare uitgewerkt.

Sinds 2001 worden de eerste plannenregisters en vergunningenregisters goedgekeurd. Op basis van het uitvoeringsbesluit van 22 juni 2001 worden ook deze inspanningen van de gemeenten gesubsidieerd. In 2004 is hiervoor opnieuw een budget van 492.000 euro voorzien.

Het uitvoeringsbesluit voor de subsidiëring van de kosten verbonden aan de opleiding van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren en voor de tussenkomst in de loonkost van de stedenbouwkundige ambtenaar in de kleine gemeenten, wordt reeds veelvuldig toegepast. Deze subsidies werden voorzien omdat deze gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren een sleutelrol spelen in het lokaal ruimtelijk beleid.

Kwaliteit moet op elk niveau worden gewaarborgd. Voor de ambtenaren die kiezen voor een reguliere opleiding aan één van de erkende hogescholen of universiteiten, wordt een gedeeltelijke tussenkomst in de kosten voorzien. In totaal is hiervoor in 2004 een budget van 1.690.000 euro voorzien.

Hiermee kunnen 40 reguliere opleidingen worden gesubsidieerd en 10 loonsubsidies voor gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren in kleine gemeenten worden toegekend.

Een 200-tal stedenbouwkundige ambtenaren ontving een bijkomende opleiding in ruimtelijke planning via het kortlopend opleidingsprogramma dat in de twee afgelopen jaren werd georganiseerd door mijn administratie in samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP).

5.6. Stand van zaken procoro / gecoro

In september 2003 beschikt het merendeel van de Vlaamse gemeenten over een goedgekeurde gecoro. Van de 308 Vlaamse gemeenten hebben 285 gemeenten zich namelijk in regel gesteld op het vlak van een gecoro. Hieronder vallen de 271 gemeenten die een gecoro hebben opgericht en de 14 gemeenten die een vrijstelling hebben verkregen van de verplichting een gecoro op te richten.

Gemeenten met minder dan 10 000 inwoners kunnen namelijk dergelijke vrijstelling aanvragen. Als ze deze vrijstelling verkrijgen, dan worden de adviestaken van de gecoro overgenomen door de gewestelijke planologische ambtenaar.

Op dit ogenblik zijn er nog slechts 23 gemeenten die nog niet beschikken over een goedgekeurde gecoro (of die vrijgesteld zijn). Een deel van deze gemeenten heeft in het verleden al wel een initiatief genomen op het vlak van de gecoro.

Zo is de samenstelling van de gecoro van 2 van deze gemeenten op dit ogenblik in behandeling. Van 1 gemeente werd de samenstelling voor goedkeuring voorgelegd, maar deze werd niet goedgekeurd.

De ingediende samenstelling voldeed namelijk niet aan de regels ter zake. Afsluitend hebben 3 gemeenten in het verleden een aanvraag ingediend om vrijgesteld te worden en nog geen nieuwe vrijstellingsaanvraag ingediend, noch een samenstelling van een gecoro voor goedkeuring voorgelegd.

In de maand september 2003 zullen de gemeenten, die niet beschikken over een gecoro of een vrijstelling tot oprichting van een gecoro, via een omzendbrief worden herinnerd aan het belang van de gecoro en worden geadviseerd om dit orgaan alsnog op korte termijn op te richten.

Alle Vlaamse provincies beschikken reeds enige tijd over een procoro. Naast het adviseren van het provinciale ruimtelijke beleid adviseren de procoro's de ruimtelijke plannen van de gemeenten die nog geen gecoro hebben opgericht.

6. Vorm geven aan de overgangsperiode inzake het vergunningenbeleid op Vlaams niveau

6.1. Het verder beperken van de afleveringstermijn van vergunningen

Inspanningen in 2002 en 2003 hebben de historisch gegroeide achterstanden in de behandeling van aanvragen om stedenbouwkundige vergunningen of verkavelingsvergunningen reeds gevoelig gereduceerd. Dit strookt met de aanbevelingen in navolging van de resoluties betreffende de aanbevelingen inzake milieu en ruimtelijke ordening uit de recente jaarverslagen van de Vlaamse Ombudsman.

6.1.1. Behandelingstermijn aanvragen om vergunningen

Wat de "gewone" aanvragen (artikel 43 van het decreet), dit zijn de aanvragen om stedenbouwkundige vergunning en verkavelingsvergunning die voor advies moeten worden voorgelegd aan de gemachtigde ambtenaar, is de achterstand op anderhalf jaar tijd met één derde verminderd.

De grootste achterstanden situeren zich nog in de ROHM-afdelingen Antwerpen en Oost-Vlaanderen, maar ook hier wordt hard aan de boot getimmerd.

Ook wat de andere producten betreft (stedenbouwkundige attesten en afwijkingsaanvragen van verkavelingsvergunningen of bijzondere plannen van aanleg - artikel 49) situeert de vermindering van de achterstand zich in dezelfde grootte-orde.

Het aantal nog te behandelen dossiers artikel 127 (publiekrechtelijke rechtspersonen en aanvragen van algemeen belang) blijft vrij gelijk lopen, maar dit heeft vooral te maken met de complexiteit van dergelijke dossiers.

Wat het aantal bij de Minister te behandelen beroepen (artikel 53, §2 van het decreet) betreft is op anderhalf jaar tijd, sedert de aanwerving van enkele contractuele behandelaars, de achterstand gereduceerd met meer dan 600 dossiers (zie figuur).

Tegelijk heeft het ook te maken met de afschaffing van de tweede beroepstrap, waardoor aanvragers nu nog slechts in hoger beroep kunnen komen tegen het uitblijven van een beslissing van de bestendige deputatie, maar het college van burgemeester en schepenen of de gemachtigde ambtenaar wel nog beroep kunnen aantekenen tegen een vergunningsbeslissing van de bestendige deputatie.

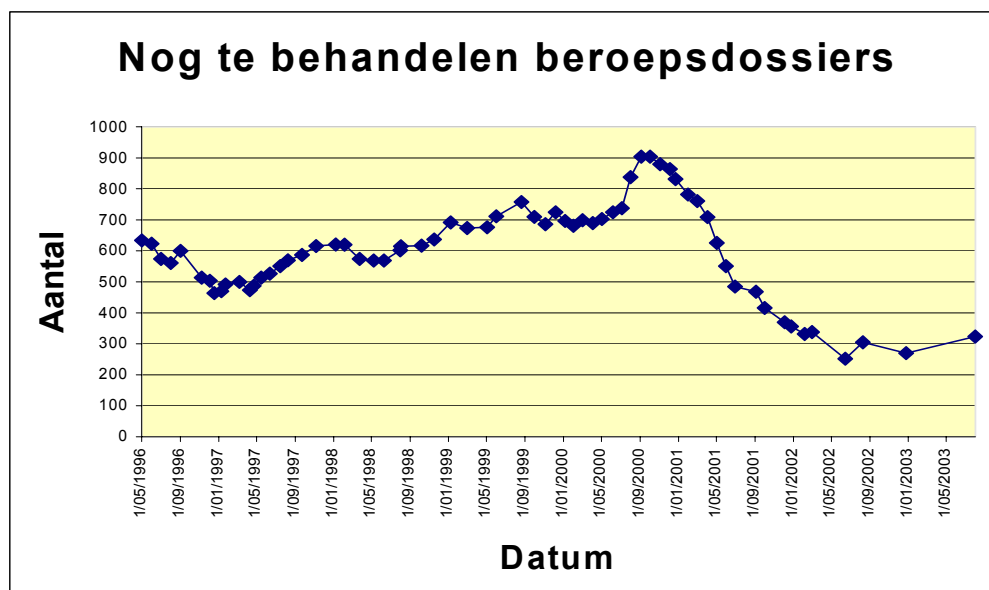

Fig. 9: Nog te behandelen beroepsdossiers (bron: AROHM)

Niettegenstaande deze sterke reducties in achterstanden, zijn nog niet alle behandelingen herleid tot de in het decreet of de richtlijnen opgenomen termijnen. Het mag duidelijk zijn dat die zogenaamde doorlooptijden sterk zijn teruglopen. Recentelijk werden, naar aanleiding van een parlementaire vraag, volgende gegevens verstrekt over de doorlooptijden: de tabel vergelijkt de verschillende ROHM-afdelingen en geeft de evolutie van eind 1999 tot nu.

Gemiddelde doorlooptijd op (*)	Antwerpen	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Limburg	Vlaams-Brabant
1.10.1999	125	76	54	42	28
1.4.2000	124	88	60	42	28
1.10.2000	118	91	65	41	29
1.4.2001	98	85	69	40	27
1.10.2001	84	72	67	37	27
1.4.2002	77	65	64	37	28
1.10.2002	73	62	60	41	28
1.1.2003	80 (**)	64	58	43	28
1.2.2003	80 (**)	66	59	44	28
1.3.2003	80 (**)	68	58	45	28
1.4.2003	78	69	58	45	28
1.5.2003	78	69	57	45	28

Tabel 3: Aanvraagdossiers stedenbouwkundige vergunning, artikel 43 (bron: AROHM)

(*): In de bovenstaande tabel is de doorlooptijd berekend op de dossiers ingediend tijdens de afgelopen 24 maanden vóór het tijdstip waarop gemeten wordt, om te vermijden dat zware dossiers waarvoor bijvoorbeeld tijdrovende planningsprocedures moeten doorlopen worden vooraleer de vergunning kan worden verleend, het gemiddelde al te sterk zouden beïnvloeden.

(**): Wat ROHM Antwerpen betreft, ontbreken cijfers voor het begin van 2003 omdat na zware informaticaproblemen (computercrashes na het leveren van nieuwe apparatuur) alle gegevens zijn verloren geraakt eind vorig jaar en de gegevensbestanden terug van nul dienden te worden opgebouwd.

Uit de cijfers blijkt dat de behandelingstermijn – en derhalve ook de historische achterstand – overal werd teruggedrongen of alleszins binnen de perken blijft. Dat die doorlooptijd niet sneller daalt en overal beneden de 60 dagen kan worden gebracht heeft te maken met een aantal factoren.

6.1.2. Vereenvoudiging van procedures

De doorlooptijden zijn globaal genomen over de jaren heen aan het dalen. Voor een deel heeft dat te maken met het dalend aantal nieuwe stedenbouwkundige aanvragen, voor een ander deel echter door een aantal acties om de procedures te vereenvoudigen.

In 2003 betrof het vooral aanpassingen op volgende punten:

a) Vergunningsplicht

Vooreerst heeft de overheid er voor gezorgd dat er voor een aantal kleine werken geen vergunning meer nodig is. We verwijzen hier naar het besluit van de Vlaamse regering van 14 april 2000, dat nog werd uitgebreid met het besluit van de Vlaamse regering van 16 april 2002.

Zowat alle aanpassingswerken binnen in gebouwen (op voorwaarde dat de functie en het aantal woongelegenheden ongewijzigd blijven) zijn vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning; dakvlakvensters; opritten naar woningen; terrassen tot 50 m² bij woningen; regenwaterputten; houten tuinhuisjes tot 10 m²; serres tot 10 m²; siervijvers tot 30 m²; tuinaanleg; bepaalde werken op openbaar domein; enzovoort.

Deze werken zijn voor de gewone burger erg belangrijk. Het maakt dat bij heel wat kleinere werken in en rond de woning geen administratieve rompslomp nodig is.

b) Medewerking architect

Voor heel wat werken blijft natuurlijk een vergunning nodig. Daar wil de overheid het de burger zo eenvoudig mogelijk maken om deze vergunning aan te vragen. Daarom heeft de Vlaamse regering op 23 mei 2003 de lijst vastgesteld van de werken waarvoor de burger geen beroep meer moet doen op een architect, maar zelf de vergunning kan aanvragen.

Het gaat over iets grotere werken, zoals bijvoorbeeld veranda's en bijgebouwtjes tot 30 m². Ook het slopen van losstaande gebouwen kan met vergunning, maar zonder architect. Het besluit is in werking getreden op 1 september 2003.

c) Advies gemachtigde ambtenaar

Een knelpunt bleek het advies van de gemachtigde ambtenaar van stedenbouw te zijn. In de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen duurde het vaak erg lang vooraleer dit advies werd uitgebracht. En de gemeente kan geen vergunning afleveren, zolang dat gunstig advies niet binnen is. Daarom heeft de Vlaamse regering in twee stappen de gemeentelijke autonomie op dit gebied vergroot.

Eerst heeft ze (bij besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000) alle eengezinswoningen tot 1000 m³ in zuiver woongebied (volledig rood gekleurd op het gewestplan) vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar.

De gemeente kon dus rechtstreeks beslissen. Nadat de gemeenten hiermee voldoende ervaring hadden opgedaan en meer en meer gemeenten gespecialiseerde stedenbouwkundige ambtenaren in dienst hadden genomen, is nog een stap verder gegaan.

Bij besluit van de Vlaamse regering van 26 april 2002 zijn alle gebouwen (dus niet meer alleen eengezinswoningen) in zowat alle soorten woongebied (dus ook woongebied met landelijk karakter) vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar.

Voor 2000 moesten ongeveer 3/4 van alle bouwaanvragen vooraf naar de gemachtigde ambtenaar. Nu mag de gemeente in de overgrote meerderheid van de aanvragen beslissen zonder advies van de gemachtigde ambtenaar.

Dit is de stand van zaken op vandaag. Er worden echter nog andere stappen voorbereid.

6.1.3. Wijziging van het decreet DORO

Er kan immers ook iets gedaan worden voor die gevallen waar het advies van stedenbouw nog nodig is, maar uitblijft. Voor deze gevallen heeft de Vlaamse regering een ontwerp van decreetswijziging ingediend in het parlement, waarin staat dat als het advies van stedenbouw langer uitblijft dan 50 dagen, de gemeente zelf een beslissing kan nemen.

Uiteraard moet de gemeente hierbij ook rekening houden met de wettelijke regels.

Op korte termijn wil de overheid echter dat zo veel mogelijk gemeenten autonoom bevoegd worden voor hun vergunningenbeleid. In het decreet is immers voorzien dat het advies van de gemachtigde ambtenaar volledig wegvalt als gemeenten aan 5 voorwaarden voldoen:

- een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan hebben;
- een stedenbouwkundig ambtenaar hebben;
- een register van de onbebouwde percelen hebben;
- een plannenregister hebben;
- een vergunningenregister hebben.

Vooraf dat laatste blijkt geen gemakkelijke opdracht te zijn. Daarom heeft de regering ook een ontwerp van decreet ingediend dat voor gemeenten de opmaak van die vergunningenregisters moet vereenvoudigen. Er wordt gehoopt dat die wijziging ertoe zal leiden dat in 2004 de eerste gemeenten volledig autonoom hun vergunningen zullen afhandelen. Er blijft uiteraard een toezicht achteraf door de Vlaamse overheid om na te gaan of de gemeenten de spelregels wel eerbiedigen.

In die optiek zal de administratie AROHM onderzoeken in welke mate we de gemeenten nog meer kunnen betrekken bij de voorbereiding van de adviezen en ze daarvoor op een of andere manier te belonen.

Bij de advisering van aanvragen giet de gemachtigde ambtenaar zijn advies in een min of meer gestandaardiseerde vorm waarbij een aantal componenten altijd terug komen. Gemeenten kunnen hun vooradvies ook al in dezelfde vorm presenteren en hun stedenbouwkundig ambtenaar, voor zover ze die hebben, kan bij de componenten die betrekking hebben op de ruimtelijke evaluatie van het dossier al een voorstel van beoordeling geven.

Als zo'n vooradvies dan nog digitaal wordt doorgestuurd, lijkt het perfect te verdedigen dat de gemachtigde ambtenaar er zich toe kan verbinden binnen zeer korte tijd het dossier en reeds voorbereide advies verder af te werken en aan te vullen. Dit lijkt overigens al een heel goede stap naar de eerder bedoelde ontvoogding van de gemeentes.

Dit kan overigens zelfs in fases gebeuren waar de gemeentes verder in de tijd, uiteraard mits begeleiding, steeds voor meer componenten van het advies al zelf een suggestie doen.

Die acties mogen aantonen dat het vereenvoudigen en versnellen van de procedures voor de Vlaamse overheid een topprioriteit is en blijft waarbij rekening houdende met een aantal stedenbouwkundige basisbeginselen, werk gemaakt wordt van de verzuchtigen van de burger-klant. Op deze manier krijgt de 'menselijke' ruimtelijke ordening concreet gestalte.

7. Een grond- en pandenbeleid uitwerken in functie van het voeren van een ruimtelijk beleid conform het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

7.1. De opmaak van het grondbeleidsplan

Conform het stappenplan tot voorbereiding van het voorontwerp van grondbeleidsplan werd een eerste studiefase verricht door Gedas die resulteerde in:

- een inhoudelijke omschrijving van het begrippenkader;
- een actualisatie van de inventaris van beleidsinstrumenten en een sterkte en zwakte analyse van het bestaande beleidsinstrumentarium;
- de formulering van een aantal voorstellen om de vastgestelde lacunes weg te werken en het creëren van aanzetten voor innovatieve instrumenten.

Er werd overigens door de opdrachthouder van de gelegenheid gebruik gemaakt om de contouren uit te tekenen van het organisatorisch kader waarin het grondbeleidsplan zal worden geïmplementeerd. Het ligt echter voor de hand dat dergelijke aangelegenheid moet worden gesitueerd in het licht van het Beter Bestuurlijk Beleid dat op dit ogenblik wordt uitgewerkt.

De tweede fase van het stappenplan is de doelgerichte strategische fase waarvoor een studieopdracht zal worden toegewezen nadat een sturing zal plaatsgrijpen. Deze studieopdracht omvat in grote lijnen de volgende items:

- de formulering van een lange termijnvisie;
- de relevantie van de huidige en van innovatieve middelen als ondersteuning van de lange termijnvisie;
- de strategische doelstellingen en meetfactoren;
- een overzicht van de aan te passen regelgeving (inclusief de nieuwe noodzakelijke voorstellen).

Het grondbeleidsplan is een strategisch plan dat uiteraard een complexe materie is. Gezien de verregaande repercussies van dit plan is het noodzakelijk deze tweede fase uit te werken, om achteraf eventuele misverstanden uit te sluiten.

7.2. Inventaris onbebouwde percelen

Eind 2003 worden de beschikbare IOP-data (IOP =Inventaris Onbebouwde Percelen) via een geoloket met als achtergrond KADSCAN gevisualiseerd (dit in samenwerking met het OC-Gis Vlaanderen (OC)). Dit betreft een eerste belangrijke fase (consulteren) in het verder digitaal operationaliseren van het instrument IOP via het Internet.

In het licht van het gebruiksvriendelijker bijwerken van de inventaris en om een koppeling met GIS mogelijk te maken, zal in 2004 stapsgewijs verder worden onderzocht - en waar mogelijk geïmplementeerd - hoe de inventarisatie van de onbebouwde percelen in woongebieden als verkavelingen volledig automatisch via het internet kan gebeuren.

Tevens zal worden nagegaan hoe de toepassingsmogelijkheden kunnen worden verruimd door het voorzien in koppelingen met GIS-informatie of andere databanken zoals bijvoorbeeld het plannen- of vergunningenregister, inventaris leegstand, ...

De huidige Access-programma's zullen hierbij worden vervangen. Als gemeente zal men kunnen aanloggen om de inventarisgegevens aan te vullen, te corrigeren en te raadplegen zonder tussenkomst van AROHM (systematische jaarlijkse actualisaties op basis van recente kadastrale gegevens dienen mogelijk te worden).

Tenslotte zal worden gestreefd naar het genereren van resultaten op basis van de aangeleverde gegevens (statistische info/historiek = beleidsmatige verwerking), een vlotte afhandeling van subsidieaanvragen van gemeenten, het aanmaken van administratieve statistieken, ...

7.3. Ondersteuning strategische projecten

Op de begroting 2004 worden kredieten voorzien voor de ondersteuning van belangrijke strategische projecten die worden gerealiseerd in het kader van goedgekeurde BPA's. Deze strategische projecten worden gesubsidieerd ten belope van 50 % of 70 % wat de verwerving van gronden of panden betreft die worden ingelijfd in het openbaar domein. Het is de bedoeling dat deze strategische projecten een ruimtelijke kwalitatieve meerwaarde in de hand werken. Vandaar dat voor 2004 een budget werd voorzien van 2.530.000 euro voor de verwezenlijking van een aantal strategische projecten te Gent, Tessenderlo,...

Fig. 10: Strategisch project Lanaken (bron: AROHM)

Deze strategische projecten werden geselecteerd op basis van de gemeentelijke ruimtelijke beleidsvisie (gemeentelijk ruimtelijk structuurplan of ontwerp van GRS), hun ruimtelijke inpasbaarheid in het kader van de geplande multifunctionaliteit en de versterking van de functionele complementariteit (in het kader van het BPA).

7.4. Vernieuwingsprojecten voor leegstaande/verwaarloosde bedrijfsruimten

Naast de nieuwe initiatieven voor sanering en hergebruik van brownfieldsites blijft de goed functionerende subsidie voor de sanering en renovatie van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijven bestaan. Hiervoor wordt een vast bedrag ingeschreven in de begroting 2004 van 2.332.000 euro. Daarnaast wordt in functie van de leegstandsheffing een budgettaire ruimte geraamd van 6.874.000 euro.

8. Het handhavingsbeleid

De belangrijkste evoluties op het vlak van de handhaving vloeien voort uit het wijzigingsdecreet van 4 juni 2003 inzake het handhavingsbeleid (het Decreet houdende wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, wat het handhavingsbeleid betreft), gepubliceerd in het Belgisch staatsblad op 22 augustus 2003.

8.1. Installatie van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid (HRH)

Het wijzigingsdecreet inzake het handhavingsbeleid van 4 juli 2003 voorziet in de oprichting van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid voor:

- het geven van algemene adviezen inzake de handhaving van de ruimtelijke ordening;
- het geven van dossiergebonden eensluidende adviezen inzake herstellvorderingen van de stedenbouwkundige inspecteurs en de colleges van burgemeester en schepenen voor inbreuken die dateren van vóór 1 mei 2000;
- het geven van dossiergebonden eensluidende adviezen over het gebruik van de machtiging tot ambtshalve uitvoering door de stedenbouwkundige inspecteurs van herstelmaatregelen die betrekking hebben op inbreuken die dateren van vóór 1 mei 2000.

Ter uitvoering van dit decreet wordt ten spoedigste een besluit van de Vlaamse regering getroffen tot regeling van de aanstellingsprocedure van de leden van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid en zijn vaste secretaris; de vergoedingen van deze leden en secretaris en de concrete werkwijze van de raad. Op korte termijn zal de Hoge Raad voor het Herstelbeleid zijn geïnstalleerd om te voorkomen dat het handhavingsbeleid met betrekking tot inbreuken die dateren van vóór 1 mei 2000, waarvoor al proces-verbaal, maar nog geen herstellvordering werd opgesteld, volledig stilvalt.

Het risico dat de vervolging niet langer kan gebeuren wegens verjaring van de feiten door ontstentenis aan een Hoge Raad voor het Herstelbeleid wordt daardoor uitgesloten.

De Hoge Raad voor het Herstelbeleid zal zo spoedig mogelijk zijn bevoegdheden *ratione materiae* in concreto aflijnen in overleg met de afdeling Bouwinspectie en de stedenbouwkundige inspecteurs.

8.2. Implementatie van het wijzigingsdecreet van 4 juli 2003

Behalve de installatie van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid voorzag het wijzigingsdecreet van 4 juli 2003 tevens dat bouwmisdrijven niet langer kunnen worden vervolgd voor instandhouding tenzij ze zijn gelegen in kwetsbare gebieden, er onaanvaardbare stedenbouwkundige hinder is of ze een ernstige inbreuk op een essentieel bestemmingsvoorschrift plegen.

De afschaffing van de instandhouding heeft tot gevolg dat er sneller moet worden opgetreden tegen de oprichters van bouwmisdrijven. Bovendien zal de

gewestelijke en gemeentelijke administratie bijkomend bewijzen omtrent de daadwerkelijke oprichting moeten vergaren en er – samen met het parket – zorg voor moeten dragen dat op gepaste tijdstippen de verjaring wordt gestuit. Dit alles impliceert een verhoogde aanwezigheid op het terrein. De gemeenten zullen worden gesensibiliseerd om actief mee te werken aan een krachtdadig handhavingsbeleid, gesteund op zero-tolerance, in deze gewijzigde omstandigheden. Het personeelseffectief van het Vlaamse Gewest dat wordt ingezet voor handhavingstaken zal, zoals tijdens de besprekingen van het wijzigingsdecreet aangekondigd, worden verhoogd om aan de nieuwe opdrachten het hoofd te kunnen bieden.

Op het vlak van ambtshalve uitvoeringen zal de regel gelden dat de stedenbouwkundig inspecteur het eensluidend advies nodig heeft van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid wanneer hij ambtshalve een herstelmaatregel wil uitvoeren die betrekking heeft op een bouwinbreuk die dateert van vóór 1 mei 2000, terwijl hij autonoom kan beslissen over het gebruik van de machtiging voor de recentere inbreuken. Bij dit alles zal voor uniformiteit worden gezorgd door de stedenbouwkundige inspecteurs die bevoegd zijn voor het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

8.3. Handhavingsbeleid ten aanzien van WE-verblijven

De krachtlijnen voor het handhavingsbeleid m.b.t. weekendverblijven liggen vervat in het beleidsplan “Problematiek weekendverblijven” (Stuk 1266 (2001-2002)-nr. 1). Het volgt voor wat de geïnventariseerde clusters van weekendverblijven betreft de planologische ontwikkelingen: de stedenbouwkundig inspecteurs zijn gehouden zich te onthouden van het stellen van herstellvorderingen en het ambtshalve uitvoeren van de herstelmaatregelen voor de weekendverblijven, gelegen in deze gebieden.

8.4. Vlaams Gewest en gemeenten: partners in handhaving

De handhaving van de ruimtelijke ordening kan slechts slagen indien alle betrokken partijen (gemeenten, provincies, gewest, parketten en politiediensten) er actief aan deelnemen, ieder op zijn terrein. De gewestelijke diensten hebben zich doorheen de jaren toegespitst op de bouwovertradingen in kwetsbare en open-ruimte-gebieden, de flagrante overtradingen en de overtradingen van andere overheden. De hieruit voortvloeiende taakverdeling werd in 2001 in overleg met het VVSG vastgelegd. De gewestelijke diensten ondersteunen de gemeentelijke diensten in de uitoefening van hun handhavingsopdrachten m.b.t. overtradingen die voornamelijk zijn gesitueerd in woongebieden. De gewestelijke diensten zullen, samen met de parketten, blijven instaan voor de nodige opleidingen om de taken naar behoren te vervullen. Ter bevordering van de uniformiteit zullen modelvorderingen ter beschikking worden gesteld. Gemeenten die geen medewerking verlenen aan het handhavingsbeleid kunnen worden gesanctioneerd overeenkomstig artikel 193, § 4 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, d.w.z. kunnen hun bevoegdheden inzake de afgifte van stedenbouwkundige vergunningen desnoods beknot zien.

9. Thematische klemtonen

9.1. Aandacht voor dichter wonen en kwalitatief verkavelen

Vorig jaar werd bijzondere aandacht gegeven aan het in het Ruimtelijk Structuurplan vooropgestelde verdichte wonen, onder meer via de uitgave van het voorbeeldenboek "Dichter Wonen" en de opgezette informatiecampagne. Ondertussen mocht ik terzake reeds heel wat positieve reacties ontvangen.

Toen is er ook op gewezen dat een beoordelingsrichtlijn in opmaak was. Die zal in de komende periode worden gefinaliseerd, nadat ze op een aantal concrete cases is uitgetest. De handleiding zal de ontwerper een houvast bieden om tot een degelijk bestudeerd ontwerp te komen en degene die over een ontwerp moet oordelen zal er een groot aantal aanknopingspunten voor zijn oordeel in terug vinden. Ook het voorbeeldenboek zelf kan daarvoor inspiratie opleveren.

Fig. 11: Woningen- en winkelproject Bleumerstraat Maaseik (bron: AROHM)

Ook verkavelingen kunnen een bijzondere bijdrage binnen dat dichtere wonen leveren. Daarom is binnen de administratie AROHM een specifiek werkgroep opgestart die, onderverdeeld in kleinere werkgroepjes, aspecten met betrekking tot verkavelen, nieuwe verkavelingsvoorschriften, inbrengen van dichter wonen en meer kwaliteit en hedendaagse architectuur, onderzoekt.

Een aantal ontwerp teksten werden reeds opgesteld:

- een theoretisch overzicht van verkavelen, waarbij de juridische problematiek aan bod komt;
- een document waarin een voorstel wordt gedaan om de bevoegdheden rond verkavelen vast te leggen. Het hieraan gekoppelde ontwerpbesluit zal in de loop van de volgende maanden worden opgesteld;

- een document waarin de dossiersamenstelling voor verkavelingsaanvragen, daterend van 1971, wordt herbekeken, samen met een ontwerpbesluit;
- een document waarin dieper wordt ingegaan op de momenteel heersende verkavelingsvoorschriften en waarin een leidraad wordt gegeven om in de toekomst verkavelingsvoorschriften op te stellen, waarbij meer rekening wordt gehouden met de site en het concept van de verkaveling zelf.

Fig 12: Inbreidingsproject Dilsen-Stokkem (Elen) (bron: AROHM)

9.2 Aanpak inplanting windturbines in Vlaanderen

Het realiseren van een duurzame ruimtelijke ordening is een basisassumptie waar optimaal moet worden op ingespeeld.

Uitgaande van de missie te streven naar een duurzame ruimtelijke ordening, en conform internationale verbintenissen, wordt in het beleid van de Vlaamse regering veel belang gehecht aan hernieuwbare energie. In die optiek kadert de opmaak van gewestelijke RUP's voor de inplanting van grootschalige windturbineparken langsheen hoofdwegen.

Deze aanpak heeft in 2003 geresulteerd in de definitieve goedkeuring van drie RUP's voor locaties in Hoogstraten, Kruibeke-Beveren en Gistel, samen goed voor een potentiële capaciteit van minimum 35,5 MegaWatt.

In overleg met de minister bevoegd voor energie werden ook gewestelijke RUP's in het vooruitzicht gesteld voor locaties in Maldegem en Eeklo en in de omgeving van Roeselare.

Fig. 13: Hernieuwbare energie: windturbines (bron:AROHM)

Voor heel wat andere gebieden (zeehavengebieden en andere grootschalige industriegebieden) is op zich geen planningsinitiatief noodzakelijk om turbines stedenbouwkundig te vergunnen. De inplanting op deze terreinen wordt in die gevallen wel geëvalueerd in de totaliteit van het gebied en in relatie met de hoofdfunctie ervan. Voor de havengebieden kan de basis hiervoor gelegd worden binnen het strategisch planproces. Het is duidelijk dat vooral laatstgenoemde gebieden een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van de vooropgestelde Vlaamse doelstellingen inzake hernieuwbare energie. Derhalve vormt de opmaak van RUP's in deze een aanvulling op het realiseerbaar aanbod.

Die uitgangspunten werden ook geformuleerd tijdens de hoorzitting in de Commissie Openbare Werken, Mobiliteit en Energie, op 22 april 2003, en vormen, naast andere criteria, de basis voor de beoordeling van concrete stedenbouwkundige aanvragen. Verder is het tevens aangewezen dat gemeentebesturen (zeker waar een grote potentie is volgens het Windplan Vlaanderen) een eigen visie ontwikkelen rond de inplanting van turbines op hun grondgebied.

9.3. Jeugd en ruimtelijke ordening

Op internationaal niveau geldt sinds 10 jaar het verdrag van de rechten van het kind. Dit verdrag handelt over alle beleidsdomeinen die een invloed hebben op kinderen en dus ook over ruimtelijke ordening.

Vanuit de kinderrechten worden 3 grote principes gehanteerd: protectie, provisie en participatie. De problemen die kinderen hebben met openbare ruimte kunnen als volgt omschreven worden. Kinderen kunnen steeds minder gebruik maken van de openbare ruimte. De ruimte is dikwijls kindonvriendelijk zelfs al zijn sommige initiatieven goed bedoeld. Zo worden in onthaalruimten van gebouwen dikwijls speciale aparte hoekjes voor kinderen voorzien. Dit wil zeggen dat de onthaalruimte zelf niet kindvriendelijk is en dat kinderen als storend worden beschouwd. Daarnaast beperkt de verkeersonveiligheid hun

mobiliteit. Kinderen hebben geen enkele macht waardoor hun stem vaak niet gehoord wordt.

Resolutie 506 van het Vlaams Parlement van 10 januari 2001 betreffende de ruimtelijke ordening en de nood aan beleidsaandacht voor kinderen en jongeren vraagt aandacht voor twee elementen:

- De structuurplannen van provincies en gemeenten te toetsen aan het verdrag inzake de rechten van het kind.
- Te onderzoeken welke specifieke informatie- en inspraakmethodes ontwikkeld kunnen worden met het oog op verhoogde participatie van kinderen en jongeren in de ruimtelijke planning op verschillende niveaus.

In reactie hierop is in 2002 en 2003 binnen de administratie ruimtelijke ordening een werking rond jeugd opgestart.

a) Aandacht vragen voor jongeren binnen normale overlegkaders

De bevoegdheid om gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen en provinciale structuurplannen te toetsen aan het verdrag inzake de rechten van het kind is moeilijk binnen de regelgeving van ruimtelijke ordening. Het behoort immers tot de bevoegdheid en de autonomie van de gemeente om de woon- en leefstructuur en het lokale ruimtelijk beleid inzake recreatie uit te werken. De bevoegdheid van het Vlaams gewest in deze beperkt zich tot de toets aan de opties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en aan het principe van de subsidiariteit zoals gehanteerd binnen de ruimtelijke ordening.

De invulling van het subsidiariteitsbeginsel laat niet toe een inhoudelijk oordeel te geven over deze lokale beleidsbevoegdheden, tenzij ze de uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen in het gedrang brengen. Het blijft daarom moeilijk om gemeenten en provincies op te leggen hoe ze moeten omgaan met deze problematiek.

In de fase voor de procedure die in het decreet voorzien is, volgt de administratie het structuurplanningsproces op indien de gemeente dit vraagt. Conform de omzendbrief RO 97/02 kan de gemeente structureel overleg tussen het Vlaams gewest, de provincie en de gemeente laten bijeen komen.

De administratie wijst sinds begin 2002 gedurende dit overleg op de vraag van het Vlaams Parlement om aandacht te hebben voor het verdrag inzake de Rechten van het Kind. In de eerste plaats gebeurt dit door te vragen om de linken met het jeugdruimteplan te leggen. Er wordt bovendien aandacht gevraagd voor de specifieke situatie van de jeugdinfrastructuur en de sportterreinen.

Op de vergaderingen wordt eveneens de vraag gesteld in welke mate de bevolking betrokken wordt bij het planningsproces. Indien een gemeente hiervoor open staat komt ook aandacht voor jongeren aan bod. Sindsdien wordt vastgesteld dat in enkele gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen effectief wordt verwezen naar de jeugdruimteplannen en wordt er meer aandacht geschonken aan thema's die jongeren aangaan (sportterreinen, jeugdinfrastructuur, groen en speelruimte,...).

b) Medewerking aan een publicatie in 2003

De eerste resultaten van een samenwerking tussen de administratie en de jeugdsector zijn te vinden in een publicatie onder de titel “Bespeelbaar verklaard”, opgesteld vanuit de Jeugdsector en uitgegeven in het voorjaar van 2003. De publicatie is uitgevoerd als een praktische handleiding voor gemeentelijke jeugdconsulenten en mensen die op lokaal niveau met jongeren bezig zijn.

Fig. 14: “bespeelbaar verklaard” (bron: Kind & Samenleving)

De administratie ruimtelijke ordening leverde teksten voor deze publicatie. De hoofdmoot van deze bijdrage gaat in op de inhoud van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, de raakpunten met het jeugdruimtebeleid en welke rol een jeugdconsulent kan spelen in een gemeentelijk ruimtelijk structuurplanningsproces.

Voor jongeren is publieke ruimte een belangrijk actieterrein, waar ze liefst niet afgezonderd van anderen zichzelf kunnen zijn. Publieke ruimte als thema komt echter weinig aan bod in gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen, hoewel het zeker relevant is om hierop in te gaan op globaal niveau. Toch stellen we vast dat de discussie over publieke ruimte vaak pas start bij de opmaak van een bijzonder plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan of bij de uitvoering zelf. Daarom hebben ook andere instrumenten dan het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan in de publicatie hun plaats gekregen. Het verheugd me dan ook dat deze boeiende materie op maat van het kind verder aangesneden wordt (cfr. publicaties: ‘een kind als partner in de ruimtelijke planning (K&S – 2003) : publieke ruimte: kinderen toegelaten (K&S – 2003).

c) Goede voorbeelden verdienen navolging

Het Vlaams Netwerk Kindvriendelijke steden bekroont het tweede jaar op rij kindvriendelijke projecten die te maken hebben met de inrichting van openbare ruimte. Dit jaar wordt het netwerk hiervoor gesteund door zowel de minister van ruimtelijke ordening als de minister van jeugd. De inhoudelijke klemtonen liggen op het samengebruik door jong en oud en de betrokkenheid van jongeren bij het ontwerpen van de openbare ruimte.

d) Een overleg geleid door minister Van Mechelen

Begin 2003 werden alle partners uit de jeugdsector (Onderzoekscentrum Kind en Samenleving, Steunpunt Jeugd, Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten), collega minister bevoegd voor Jeugd, afdeling Jeugd en Sport, de VVSG, de VVP en de vereniging voor ruimte en planning samengebracht in een vergadering. In de loop van 2003 gebeurde dit nog tweemaal. Dit resulteerde in de opmaak van een beperkt actieprogramma waarvan hieronder de kort de meest relevante acties (op korte termijn) zijn opgenomen.

In samenspraak met de jeugdsector worden er in het najaar van 2003 provinciale ontmoetingsdagen georganiseerd tussen bevoegde (gemeentelijke) jeugdambtenaren, gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren en ontwerpers van gemeentelijke ruimtelijke beleidsdocumenten zoals het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Vier van de vijf provincies (de provincie Antwerpen organiseerde in 2002 dergelijke ontmoetingsdag) staan in voor de organisatie. Bedoeling is een duurzame dialoog tot stand te brengen tussen partners uit beide beleidsdomeinen aan de hand van good practices binnen de eigen provincie. In opvolging hiervan wordt in 2004 een seminarie gepland. Een beperkte groep (max 30) van ruimtelijke planners en jeugdwerkers zetten zich samen op basis van het materiaal van de provinciale ontmoetingen en werken verder rond de vraag hoe je kan werken aan ruimtelijke planning met respect voor de doelgroepen in de samenleving, in het bijzonder de jeugd. Het beoogd effect is om op gemeentelijk niveau een betere wisselwerking tot stand te brengen tussen de ambtenaren van de beide beleidsdomeinen. Inspraak van jongeren in de ruimtelijke planning (en het gebruik van publieke ruimte) hangt in sterke mate af van de openheid van het beleid op lokaal niveau. Het is echter ook belangrijk dat jongeren zelf voldoende geïnformeerd worden – in hun eigen taal – over wat ruimtelijke planning inhoudt, wat ze kunnen verwachten en hoe ze hun mening kenbaar kunnen maken. Een eerste stap hierin is reeds jaren geleden gezet toen er een vormingspakket voor vormers werd opgesteld (leraars aardrijkskunde, vormingsverantwoordelijken van de maatschappelijke organisaties,...). Dit pakket geeft informatie over het planningssysteem, maar hoe je hiermee best naar jongeren stapt werd niet opgenomen. Omdat ruimtelijke ordening in de eindtermen voor het hoger secundair onderwijs is opgenomen, is het wellicht nuttig hierover af te stemmen met mijn collega, de minister van Onderwijs. De eerste contacten hierover zullen nog in 2003 worden gelegd.

Fig. 15: De jeugd als doelgroep binnen de ruimtelijke ordening – (bron: gemeente Olen).

10. Samenvatting overzicht van de wijze waarop de Vlaamse regering en de minister van Ruimtelijke Ordening gevolg heeft gegeven aan het regeerakkoord en de beleidsnota, de resoluties en moties die door het Vlaams Parlement zijn aangenomen en de aanbevelingen die werden geformuleerd door de Vlaamse Ombudsdienst

10.1 Stand van zaken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

Verschillende gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen bevinden zich in diverse stadia van het planningsproces. Hieronder volgt een overzicht waarbij de plannen worden onderverdeeld in vijf stadia van het planningsproces.

10.1.1. Voorlopig vastgestelde plannen in openbaar onderzoek.

Naam gewestelijk RUP	
Afbakening stedelijke gebied Turnhout	Openbaar onderzoek van 18.8.2003 tot 16.10.2003.
Lijninfrastructuur: spoor-, water- en autowegen	
Stationsomgeving Antwerpen	Vervaldag definitieve vaststelling 2.11.2003.
Schrappen reservatie Duwvaartkanaal	Vervaldatum advies VLACORO 24.9.2003.
Ringweg en treinhalte Brecht	Vervaldatum advies VLACORO 24.9.2003.
Lijninfrastructuren: nutsleidingen en telecommunicatie	
Leidingstraat Dilsen - Lommel	Vervaldatum advies VLACORO 29.10.2003.
Buitengebied: afbakening gebieden natuurlijke en agrarische structuur	
17 RUP's afbakening gebieden natuurlijke en agrarische structuur	Vervaldatum advies VLACORO 27.09.2003.
Buitengebied: land- en waterbeheer	
RUP overstromingsgebied Kruikeke-Bazel-Rupelmonde	Vervaldatum advies VLACORO 29.10.2003.

10.1.2. Plannen die op korte termijn voor voorlopige vaststellingen kunnen worden voorgelegd aan de Vlaamse regering

Type gewestelijk RUP	Naam gewestelijk RUP
Historisch gegroeide bedrijven	
	RUP HGB Aertssen, Stabroek
Buitengebied: afbakening gebieden natuurlijke en agrarische structuur	
	RUP GEN Westkust
	RUP GEN Overgang polderzandstreek
	RUP GEN Stropersbos
	RUP GEN Grote Nete benedenstrooms

	RUP GEN Bossen van Averbode
	RUP GEN Boven- en middenloop Zwarte Beek
	RUP GEN Schulensbroek
	RUP GEN Kongo- en Zavelberg
	RUP Agrarisch gebied Mark-Waterschapsbeek
	RUP GEN Vallei Mark en Schiebeek
Buitengebied: land- en waterbeheer	
	RUP RWZI Huinhoven, Vilvoorde (Melsbroek)
Andere RUP's in functie van vernietiging gewestplannen door Raad van State	
	RUP natuurgebied Ster der Zee – Schipgatduinen, Koksijde

10.1.3. Plannen waarvoor een plenaire vergadering kan worden georganiseerd.

Type gewestelijk RUP	Naam gewestelijk RUP
Afbakening Stedelijke gebieden	RUP afbakening RSG Kortrijk
	RUP Henkel, Herent (voorafname afbakening RSG Leuven)
	RUP Leuven-Nord (voorafname afbakening RSG Leuven)
Afbakening Zeehavens	RUP afbakening zeehaven Gent (deel 1)
Regionale Bedrijventerreinen	RUP Delhaize, Asse (plenaire vergadering 1.10.2003)
	RUP Beverdonk, Grobbendonk (Economisch netwerk Albertkanaal)
Lijninfrastructuren: spoor-, water- en autowegen	RUP noordelijke ontsluiting luchthaven Zaventem
	RUP Park & Ride Beveren
Lijninfrastructuren: nutsleidingen en telecommunicatie	RUP leidingstraat Beveren-Bornem
	RUP waterleiding Heindonk
	RUP leidingstraat Kluizen-Eeklo
	RUP leidingstraat Zomegem-Zelzate
Buitengebied: afbakening gebieden natuurlijke en agrarische structuur	RUP GEN Bos 't Ename (nieuwe plenaire vergadering)
	RUP GEN Molenbeek-Tappelbeek (nieuwe plenaire vergadering)
	RUP GEN Walenbos (nieuwe plenaire vergadering)
Buitengebied recreatie	RUP Golfterrein Koksijde
Buitengebied: oppervlaktedelfstoffen	RUP Leem in Limburg

10.1.4. Plannen waarvoor een plenaire vergadering kan worden georganiseerd begin 2004.

Type gewestelijk RUP	Naam gewestelijk RUP
Afbakening stedelijke gebieden	RUP afbakening GSG Gent
	RUP afbakening RSG Oostende
	RUP Herkenrode (voorafname afbakening RSG Hasselt-Gent)
Afbakening Zeehavens	RUP afbakening zeehaven Gent (deel 2)
	RUP afbakening zeehaven Antwerpen linkeroever (Waaslandhaven)
Historisch gegroeide bedrijven	RUP HGB Jonck-Vansteen, Zonnebeke
	RUP HGB Deba-Nevelland, Nevele
Lijninfrastructuren: spoor-, water- en autowegen	RUP RO, Brussel
Lijninfrastructuren: nutsleidingen en telecommunicatie	RUP leidingstraat Brakel-Haaltert
	RUP aardgasnetwerk Antwerpen
	RUP leidingstraat Antwerpen-Tessenderlo-Geleen
Buitengebied: land- en waterbeheer	RUP RWZI Beveren (Vrasene)
	RUP verontreinigde site Umicore, Olen
Buitengebied: recreatie	RUP golfterrein X
	RUP recreatiepark Bobbejaanland, Lichtaart
Buitengebied: windturbines	RUP windturbines Eeklo-Maldegem

10.1.5. Reserve 2004: afhankelijk van beleidsbeslissingen.

Tenslotte kan in 2004 een aanvang worden gemaakt met de opmaak van een aantal gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen indien hiertoe een beleidsbeslissing wordt genomen. Het gaat om volgende types gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- RUP's ter afbakening van stedelijke gebieden (3);
- RUP's ter afbakening van zeehavens (1);
- RUP's historisch gegroeide bedrijven (4);
- RUP's regionale bedrijventerreinen (5);
- RUP's lijninfrastructuren: spoor-, water- en autowegen (5);
- RUP's lijninfrastructuren: nutsleidingen en telecommunicatie (2);
- RUP's buitengebied ter afbakening natuurlijke en agrarische structuur;
- RUP's buitengebied oppervlaktedelfstoffen (3);
- RUP's buitengebied windturbines (1).

10.2. Decreetswijzigingen 2003

In het afgelopen jaar werden de volgende decreten goedgekeurd of decreetswijzigingen doorgevoerd:

1. Decreet houdende bekrachtiging van de stedenbouwkundige vergunningen verleend door de Vlaamse regering op 9 mei 2003 in toepassing van het decreet van 14 december 2001 voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden (publicatie BS 2 juli 2003).
2. Wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, wat het handhavingsbeleid betreft. Deze wijziging werd aangenomen in plenaire vergadering van 28 mei 2003 en bekrachtigd en afgekondigd op 4 juni 2003. Op de wijzigingen wordt ingegaan onder punt 8 van deze beleidsnota "Handhaving van de ruimtelijke ordening" (document 1566 – nr.1).

10.3. Uitvoeringsbesluiten 2003

In het afgelopen parlementair jaar werden volgende uitvoeringsbesluiten genomen:

1. Het besluit van de Vlaamse regering van 13 december 2002 tot bepaling van de nadere regels inzake het planologisch attest.
2. Het ministerieel besluit van 7 februari 2003 houdende bepaling van het model van het uittreksel uit het plannenregister.
3. Het besluit van de Vlaamse regering van 23 mei 2003 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn van de medewerking van de architect.

10.4. Resoluties en moties aangenomen door het Vlaams Parlement

10.4.1. Resoluties

1484: Resolutie betreffende de problematiek van de weekendverblijven (tekst aangenomen in plenaire vergadering op 15 januari 2003. In de resolutie legt de Vlaamse regering de krachtlijnen vast bij het voeren van een concreet beleid inzake de weekendverblijven. Onder punt 2.5 in de beleidsnota wordt ingegaan op dit thema.

949: *de toepassing van de Richtlijn 79/409/EEG en 92/43/EG ter compensatie van grote infrastructuurwerken in de Westerschelde en Zeeschelde*

Er werd een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voorbereid voor het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde waarbij de onderliggende bestemmingen gewijzigd werden naar natuurgebied, bouwvrij agrarisch gebied, gebied voor waterbeheersing en gebied voor

gemeenschapsvoorziening en openbaar nut. Het openbaar onderzoek wordt in het najaar 2003 beëindigd.

10.4.2. Met redenen omklede moties

1570: over de omzendbrief RO/2002/03 betreffende de woonuitbreidingsgebieden.

De Vlaamse regering werd in de motie gevraagd om bijkomende maatregelen te nemen om de bestaande bouwkavels in Vlaanderen op de markt te brengen. In punt 2.5 van de beleidsnota worden de maatregelen toegelicht.

10.5 Aanbevelingen Vlaamse Ombudsdienst

De aanbevelingen van de Vlaamse Ombudsdienst en de reactie hierop wordt in het kort besproken.

Op aanbeveling 2002-15 wordt ingegaan in de tekst van deze nota, onder het punt 6.1.1: "Behandelingstermijn aanvragen om vergunningen".

Met betrekking tot de andere aanbevelingen is mijn standpunt het volgende.

AANBEVELING 2002-16: De Vlaamse overheid, de provincies en de gemeenten moeten elke bezwaarindiener individueel op de hoogte brengen van de uiteindelijke, gemotiveerde beslissing.

De administratie probeert het theoretische ideaal, dat an sich kan worden onderschreven, te benaderen vanuit het praktisch haalbare en te verzoenen met de andere imperatieve voorschriften, ideeën en verwachtingen van de burger, die de Vlaamse ombudsman mede onderschrijft in zijn aanbeveling 2002-15.

Men kan in een situatie waarin de beschikbare resources gelijk blijven of toch niet aanmerkelijk kunnen worden verbeterd niet gelijktijdig de behandelingsprocedure voor een stedenbouwkundige aanvraag verzwaren door te eisen dat elk bezwaar individueel en gemotiveerd wordt beantwoord en desalniettemin verwachten dat de vergunning binnen dezelfde, in de regelgeving vermelde termijnen moet/kan worden behandeld.

De ervaring leert dat een individuele mededeling van een gemotiveerd antwoord voor menig burger een uitnodiging is om een nieuw bezwaar of een klacht over de behandeling van zijn bezwaar in te dienen. Bezwaar of klacht die op hun beurt moeten worden beantwoord, waardoor er minder tijd beschikbaar blijft voor de kernopdrachten van de administratie.

De administratie probeert een behoorlijke dienstverlening te verstrekken ten aanzien van een aanvrager, een bezwaarindiener, een begunstigde evenals een eventuele benadeelde van een administratieve handeling zonder afbreuk te doen aan de rechtsbescherming die elk van hen geniet. Dit door ervoor te zorgen dat de administratieve beslissing afdoende is gemotiveerd en is gebaseerd op draagkrachtige motieven. De uiteindelijke beslissing moet er tevens van doen blijken dat de bezwaarschriften werden onderzocht.

De regelgeving bevat procedures die moeten worden gevolgd voor de behandeling van bezwaarschriften, evenals voor vragen tot inzage, het bekomen van uittreksels en/of afschriften. De administratie respecteert deze regelgeving.

De ombudsman stelt aanvullende eisen die de verwerkingscapaciteit van de administratie ruimschoots te boven gaan en waaraan ook niet zonder meer kan worden voldaan.

AANBEVELING 2002-17: de Vlaamse overheid moet samen met de gemeenten de naleving van de regels inzake ruimtelijke ordening en inzake beschermde monumenten, landschappen, stads- en dorpsgezichten beter waarborgen. Behalve door preventieve acties moet dat ook waargemaakt worden door een snellere behandeling van de overtredingsdossiers en een effectieve sanctionering.

De administratie heeft in overleg met de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten een afsprakenkader opgesteld voor de behandeling van bouwmisdrijven dat erop gericht is zo spoedig mogelijk op te treden tegen bouwmisdrijven door het uitvoeren van stakingsbevelen en alle andere acties die noodzakelijk zijn, volgens een taakverdeling berustend op een prioriteitenbeleid voor de stedenbouwkundig inspecteur.

Op grond van dit prioriteitenbeleid en de afsprakenkader werden in 2001 en 2002 afspraken gemaakt met de parketten opdat de bouwmisdrijven zo spoedig mogelijk voor de rechter kunnen worden gebracht samen met een gepaste herstellvordering.

De gemeenten krijgen opleiding in het opstellen van processen-verbaal en herstellvorderingen en ontvingen de vereiste modellen. In samenwerking met de politie werd/wordt gewerkt aan een informaticatoepassing om op een geautomatiseerde wijze kwalitatief hoogstaande processen-verbaal inzake ruimtelijke ordening aan te maken.

De prioritering van dossiers leidt ertoe dat er meer herstellvorderingen kunnen worden opgesteld en dit in dossiers die (normaliter) zwaarder zijn dan in het verleden, aangezien de kleinere inbreuken voor verdere behandeling worden overgelaten aan de colleges van burgemeester en schepenen.

De eerste resultaten van de acties van 2001 en 2002 zijn zichtbaar in het aantal stakingsbevelen dat van 344 in 1999, over 498 in 2001 opliep naar 506 in 2002. Het aantal processen-verbaal liep van 2.407, over 2.473 naar 2.708, waarvan een groeiend aandeel werd opgesteld door gewestelijke ambtenaren (van 15%, over 19% naar 24%). Het aantal door de stedenbouwkundig inspecteur uitgebrachte herstellvorderingen liep van 1.104, over 1.105 naar 1.222 vorderingen.

Het aantal administratieve boetes voor het doorbreken van stakingsbevelen nam toe, evenals het aantal effectief uitgevoerde vonnissen en arresten (van 122 over 256 naar 273).

AANBEVELING 2002-18: de Vlaamse overheid, de provincies en de gemeenten moeten bij bestemmingswijzigingen de betrokken burgers actief informeren over de mogelijkheid planschadevergoeding te verkrijgen. Zij mogen een regeling in der minne niet bij voorbaat uitsluiten. Het is bovendien wenselijk te onderzoeken of de regelgeving inzake planschadevergoeding kan worden vereenvoudigd.

De administratie zoekt, rekening houdend met de beschikbare middelen, een evenwicht tussen de actieve informatieplicht voor de overheid enerzijds en de plicht in hoofde van de burger om de wetten te kennen en zich te informeren anderzijds. De actieve informatieplicht kan niet zo ruim worden geïnterpreteerd dat de betrokken burgers individueel worden voorgelicht. De administratie zou verplicht zijn bij iedere planwijziging de eigendomsstructuur van alle in de planwijziging betrokken percelen na te gaan.

Dit is niet alleen een quasi onuitvoerbaar opdracht, maar bovendien erg intensief qua tijdsbesteding en personeelsinzet, hetgeen weer ten koste zou gaan van de normale afwikkeling van een procedure tot planwijziging. Planwijzigingen worden al op een algemene wijze aangekondigd in de fase van het openbaar onderzoek, met mogelijkheid om bezwaren in te dienen (artikel 42, 45 en 49 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening). Van een burger mag minstens worden verwacht dat hij zijn eigen belangen waarneemt.

Er zijn jaarlijks minder planschadezaken, omwille van het feit dat deze hun oorsprong vinden in de invoering van de gewestplannen en de gewestplanwijzigingen. Er zijn nog geen dossiers met betrekking tot gewestelijke uitvoeringsplannen. Het is niet zinvol om nu nog algemene informatie te verspreiden met betrekking tot reeds doorgevoerde planwijzigingen.

Zelfs al wordt een regeling in der minne niet op voorhand uitgesloten, dan nog moet worden vastgesteld dat de planschade-eisen bijna zonder enige uitzondering gekenmerkt worden door hun exuberant karakter, reden waarom zij zelden of nooit onverminderd worden ingewilligd door de rechter. Dit mag blijken uit de beperkte bedragen waartoe het Vlaamse gewest jaarlijks wordt veroordeeld.

Vaak hebben zij ook betrekking op bestemmingswijzigingen waarvoor de eventuele planschadevergoedingen reeds lang zijn verjaard of waarvoor geen planschadevergoedingen verschuldigd zijn. De voorwaarden voor een minnelijke regeling zijn dan ook meestal niet vervuld.

Dirk VAN MECHELEN

Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening,
Wetenschappen en Technologische Innovatie

Lijst van figuren:

Blz.

Fig. 1:	Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (bron: AROHM)	7
Fig. 2:	Hypothetische gewenste ruimtelijke structuur regionaal-stedelijkgebied Gent (bron: AROHM)	13
Fig. 3:	Het economisch netwerk van het Albertkanaal (bron: AROHM)	15
Fig. 4:	Indicatieve kaart van de buitengebiedregio's voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (versie juli 2003 - bron: AROHM)).....	17
Fig 5 :	BPA Langveld te Sint-Pieters-Leeuw Omzetting van woonuitbreidingsgebied naar bejaardenhuisvesting, sociale huisvesting en private woningbouw (bron: AROHM).....	26
Fig. 6:	Ruimtelijk uitvoeringsplan Kruibeke – Bazel – Rupelmonde (bron: AROHM).....	32
Fig. 7:	Het Vlaams Golfmemorandum: ontwikkelingsperspectieven en rechtszekerheid voor de golfsport (bron: VVG).....	34
Fig. 8:	Gemeentelijke autonomie inzake vergunnen (bron: AROHM).....	41
Fig. 9:	Nog te behandelen beroepsdossiers (bron: AROHM)	46
Fig. 10:	Strategisch project Lanaken (bron: AROHM)	51
Fig. 11:	Woningen- en winkelproject Bleumerstraat Maaseik (bron: AROHM).....	55
Fig. 12:	Inbreidingsproject Dilsen – Stokkem (Elen) (bron: AROHM)	56
Fig. 13:	Hernieuwbare energie: windturbines (bron: AROHM)	57
Fig. 14:	“bespeelbaar verklaard” (bron: Kind & Samenleving)	59
Fig. 15:	De jeugd als doelgroep binnen de ruimtelijke ordening (bron: gemeente Olen)	60

Lijst van tabellen:

Tabel 1:	Stand van zaken en prognoses van afbakeningsprocessen van de groot- en regionaalstedelijke gebieden (bron: AROHM).....	12
Tabel 2:	Stand van zaken Actieplan Bedrijventerreinen (augustus 2003 bron: AROHM)	20
Tabel 3:	Aanvraagdossiers stedenbouwkundige vergunning, artikel 43 (bron: AROHM).....	46